

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק שני דייני גזירות
דף קד: - דף קיב:

August 21, 2011

© Yechezkel Folger 2011

Table of Contents

דף קד:	4
תוספות ד"ה שני דייני וכו' וד"ה אדמון וחנן	4
דף קה:	5
תוספות ד"ה דחשיב לי'	5
דף קה:	8
תוספות ד"ה אפילו צדיק	8
תוספות ד"ה לא למאן דסני לי'	11
דף קו:	12
מבקרי מומין	12
תוספות ד"ה שבעה כנגד ז' שערים ובא"ד ועוד תימה	13
דף קו:	18
תוספות ד"ה וכי גבו והותירו	18
תוספות ד"ה תנא דבי ר' ישמעאל	21
תוספות ד"ה כדאמר רבא וכל א"ד שבו	22
דף קז:	25
תוספות ד"ה ששמעו (הראשון)	25
תוספות ד"ה ששמעו (השני)	28
תוספות ד"ה חיישינן ותוספות ד"ה קטנה וספקה	32
תוספות ד"ה תרגמה	34
תוספות ד"ה ואם בא ואמר (הראשון)	35
תוספות ד"ה ואם בא ואמר (השני) ותד"ה חנן בדף קז	37
תוספות ד"ה מאי פסקא	39
דף קז:	41
רש"י ד"ה איהי דאפסדה	41
רש"י ד"ה חנן אומר איבד את מעותיו	42
תוספות ד"ה עמד בדין ובא"ד אי חלה	43
תוספות ד"ה הני מאני	48
תוספות ד"ה חנן אומר	49
דף קח:	53
תוספות ד"ה ובמקום שנוטלין שכר	53
תוספות ד"ה ועל העתיד	54
תוספות ד"ה הא מני	55
דף קח:	58
תוספות ד"ה אמר רבא	58
תוספות ד"ה שמע מינה	60
דף קח: ודף קט:	64
תוספות ד"ה הפוסק ורש"י ד"ה במה דברים אמורים	64
תוספות ד"ה שני דברים	69
תוספות ד"ה לא שנא	71
דף קט:	72
תוספות ד"ה עשאו סימן	72
תוספות ד"ה ורבנן סברי	74
דף קי:	77
סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי – לשון מהרש"א	77
סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק א'	78

סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק ב'	82
סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק ג'	87
תוספות ד"ה ורבנן	88
דף קי:	93
תוספות ד"ה ואין הכל	93
תוספות ד"ה היא אומרת	94
תוספות ד"ה ואימא נסכא	97

דף קד:

תוספות ד"ה שני דייני וכו' וד"ה אדמון וחנן

תוס' בד"ה אדמון וחנן כו' ואבישלום שם אדם כדכתיב אביה בן אבישלום כו' עכ"ל לא מצאתי קרא הכי אלא דאמו של אביה מלך יהודה נקראת בשם מעכה בת אבישלום וגם אם אסא מלך יהודה היתה נקראת בשם מעכה בת אבישלום במלכים אבל בדברי הימים קרא שם אמו של אביה מיכיהו בת אוריאל וע"ש תירוץ לזה בפרש"י בשם הירושלמי וכצ"ל הכא בתוס' אביה בן מעכה בת אבישלום וק"ל:

בא"ד לא גרסי' שבנא אלא שכנא כו' עכ"ל ר"ל שכנא בכ"ף והוא שם אדם במס' סוטה שכנא והלל אחים הוו וכ"כ התוס' בפ"ק דשבת וק"ל:

- 1) תוספות
 - a) אביהו בן אבישלום is a man's name as in אבישלום
- 2) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) The name אביהו בן אבישלום appears nowhere in תנ"ך
 - b) תירוץ
 - i) The correct גרסא in תוספות is that אבישלום is a man's name as in מעכה בת אביהו בן מעכה בת אבישלום who is mentioned in ספר מלכים
 - ii) The mother of אסא מלך יהודה היתה נקראת בשם מעכה בת אבישלום
 - c) קשיא
 - i) מיכיהו בת אוריאל says that the mother of אביהו was דברי הימים

דף קה.

תוספות ד"ה דחשיב לי'

[דף קה עמוד א] בד"ה דחשיב ליה כו' אלא ה"פ דחשיב ליה בתר הכי דאיירי בהו מתני' כו' עכ"ל זהו פי' ר"ת שכתבו התוס' לעיל ולקמן בשמו ודפריך לקמן מברייתא דג' דייני כו' אדמון וחנן ונחום אברייתא דלעיל פריך דלא קתני נחום וקתני חנן המצרי אבל אמתני' לק"מ דהא נחום לא אמר כלום במתני' דהכא אבל לפי' שכתבו התוס' דחשיב ליה היינו חשוב ממש י"ל דשפיר פריך לקמן נמי אמתני' דהוה ס"ד דהיה נחום חשוב כדמסיק אליבא דר' נתן והמתרץ השיב לו דר' נתן פליג ומחשיב ליה אבל תנא דמתני' לא מחשיב ליה כ"כ כמו אדמון וחנן וק"ק אמאי לא דחו פי' ר"ת במה שכתבו לקמן דע"כ אף נחום המדי אמתני' קאי וא"כ מאי הוסיף ר' נתן אמתני' כיון דלא קתני אלא הנך דאיירי בהו במתני' וק"ל:

1) הקדמה

a) משנה

i) There were two אבישלום and אדמון: דייני גזירות

b) ברייתא א'

(1) There were three אבישלום and אדמון, חנן המצרי: דיינים

c) ברייתא ב'

(1) There were three נחום המדי and חנן בן אבישלום, אדמון: דיינים

2) גמרא

a) קשיא

i) Why doesn't the משנה also name חנן המצרי

b) תירוץ

i) The משנה lists only חשיב חנן המצרי, and חנן המצרי wasn't חשיב

3) תוספות

a) קשיא

i) חשיב חנן המצרי first presumably because he was even more חשיב than the others

b) תירוץ

i) The משנה names only חשיב חנן המצרי, and חנן המצרי wasn't חשיב

ii) While the ברייתא names חשיב חנן המצרי because of כבוד משפחה as well as those who were חשיב so it names חנן המצרי because of משפחתו and אדמון and חנן בן אבישלום because they were חשיב

4) of the המשך – גמרא by ביאור follows תוספות

a) קשיא

- i) Why does ב' ברייתא say that there were three גזירות, אדמון, אבישלום, and חנום המדי נחום
- b) תירוץ
- i) a ברייתא elsewhere mentions that "ר' נתן אומר אף נחום המדי"
- ii) ר' נתן ברייתא ב'
- 5) גמרא and תירוץ of the קשיא – תוספות
- a) The גמרא asks this קשיא to the משנה:
- i) Part 1
- (1) Since ב' ברייתא doesn't name חנום המצרי it must be that ב' ברייתא names only חשיב דינים who were חשיב and that ב' ברייתא says that חנום המצרי wasn't חשיב
- (2) And since ב' ברייתא still mentions חנום המדי it must be that חנום המדי was חשיב
- ii) Part 2
- (1) We've established that the משנה names דינים who were חשיב
- (2) So why doesn't the משנה name חנום המדי as a third דיין
- iii) The גמרא answers that
- (1) ב' ברייתא agrees with the משנה that חנום המצרי wasn't חשיב in ר' נתן
- (2) but is מוסיף the name of חנום המדי to the two דינים listed in the משנה because ר' נתן says that חנום המדי was also חשיב
- b) שאלה
- i) Maybe the גמרא asks its קשיא and answers its תירוץ also to א' ברייתא this way:
- (1) קשיא
- (a) It's true that א' ברייתא names חנום המצרי because of כבוד משפחתו
- (b) But א' ברייתא also names אדמון and אבישלום חנום because of their חשיבות
- (c) So why doesn't א' ברייתא also name חנום המדי
- (2) תירוץ
- (a) א' ברייתא holds that חנום המדי wasn't חשיב
- (b) א' ברייתא mentions חנום המדי because it follows ר' נתן who was מוסיף the name of חנום המדי to those listed in א' ברייתא because ר' נתן says חנום המדי was also חשיב
- c) תשובה
- i) The גמרא can't mean to ask its קשיא also to א' ברייתא
- ii) Because the תירוץ wouldn't explain why ב' ברייתא doesn't name חנום המצרי who is listed in א' ברייתא

- 6) רבינו תם of שיטה
- a) When the גמרא says that the משנה names only דיינים who were "חשיב"
 - b) The גמרא means that the משנה lists only דיינים who are חשיב in the sense that their sayings are mentioned in this פרק שני דייני גזירות
 - c) now
 - i) the פרק refers to sayings of אדמון and חנן בן אבישלום and that's why the משנה names them
 - ii) the פרק doesn't refer to any sayings by חנן המצרי and that's why the משנה doesn't name him
 - d) the גמרא then asks why ברייתא א' does name חנן המצרי
 - e) And the גמרא answers that
 - i) Unlike our משנה that names only דיינים who are חשיב in the sense that their sayings are referred to in this פרק
 - ii) ברייתא א' lists דיינים who were חשיב in themselves and חנן המצרי was חשיב himself – in fact ברייתא א' names חנן first because he was the most חשיב of the three דיינים
- 7) תוספות
- a) רבינו תם to קשיא
 - i) When the גמרא later asks from ב' ברייתא why the משנה doesn't name נחום המדי
 - ii) Why doesn't the גמרא answer that the משנה doesn't list נחום המדי because the פרק doesn't mention any of his sayings
 - b) תירוץ
 - i) The reason that the גמרא doesn't give this תירוץ is because
 - (1) the גמרא asked its קשיא from ב' ברייתא not to the משנה but to א' ברייתא
 - (2) and we've already established that ברייתא א' names דיינים who had their own חשיבות even if the פרק doesn't mention their sayings
- 8) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) רבינו תם of שיטה should have been מפריך תוספות
 - ii) Since we've earlier established that it can't be that the גמרא asked its קשיא from ב' ברייתא to א' ברייתא

דף קה:

תוספות ד"ה אפילו צדיק

[דף קה עמוד ב] בד"ה אפילו צדיק כו' ורשב"ם פי' דהאי ק"ו לטפשים אינו מן הברייתא כו' עכ"ל משום דלפי' ראשון שכתבו התוס' דאפילו חכם גדול כו' ואפילו צדיק גמור כו' הוא פירושו של ק"ו לטפשים וק"ו לרשעים אין זה בכח המאמר ועוד כיון שכבר נטל שוחד פ"א נעשה רשע ונעשה טפש בראשונה הדרן קושיין לדוכתין כיון דבשניה כבר נעשה רשע וטפש לאו בני דינא נינהו ולכך פרשב"ם דקל וחומר לטפשים וק"ו לרשעים אינו מלשון הברייתא אלא דהברייתא קרא בעלמא קאמר ותלמודא דייק מיניה דמאי אתא לאשמועינן אי דנידוק מיניה חכמים דקאמר ק"ו לטפשים צדיקים ק"ו לרשעים הא ליתא דלאו בני דינא נינהו ומשני דלא נידוק מיניה הכי אלא דה"ק דנידוק מיניה אפילו חכם גדול כו' ואפילו צדיק גמור כו' וכהאי סוגיא דהתנא לא נקט אלא קרא בעלמא ותלמודא מדקדק מיניה מאי אתא לאשמועינן וכן איתא בהמקבל דלא תני בברייתא אלא קרא אם איש עני הוא לא תשכב בעבוטו ותלמודא מדקדק מיניה מאי אתא לאשמועינן אי הא עשיר שכב בתמיה ומשני כו' ומיהו יש לגמגם בראייתם דהתם אתי שפיר דהא עשיר שכב מלשון הברייתא הוא גם לפי המסקנא הא עשיר שכב ועבוטו אצלך כדאיתא שם ובפרקי אבות דשנינו שמואל הקטן אומר בנפול אויבך וגו' דאינו רק קרא התם ודאי איכא לפרושי דהכי מרגלא בפומיה כמ"ש המפרשים ודו"ק:

- 1) בעל התוספות רבי of גמרא as understood by רבי and ברייתא
a) ברייתא
 - i) כי השוחד יעור עיני חכמים – קל וחומר לטיפשים
 - ii) ויסלף דברי צדיקים – קל וחומר לרשעים
 - iii) Meaning that it's a טיפשים and is מסלף their words שוחד that קל וחומר
- b) גמרא of the קשיא
 - i) מידי טיפשים ורשעים בני דינא נינהו
 - ii) Once a person is a טיפש or a רשע he can't be a דין
 - iii) So how can he be in a position to take שוחד
- c) תירוץ
 - i) The first קל וחומר
 - (1) applies to a person who was a פיקח גדול until he became a טיפש when he first took שוחד and the שוחד was מעורר him
 - (2) and when he took שוחד again afterwards the later שוחד was further מעורר him after he had already become a טיפש
 - ii) The second קל וחומר
 - (1) applies to person who was a צדיק גמור until he became a רשע when he first took שוחד and this שוחד was מסלף him

(2) and when he took שוחד again afterwards the later שוחד was further מסלף him after he had already become a רשע

2) מהרש"א

a) Here are two קשיות to the מסקנא of the גמרא

b) First קשיא

i) It's a דוחק to say that the words קל וחומר לטיפשים ולרשעים deal with a person

(1) who was once a פיקח גדול or a צדיק גמור and became a טיפש or a רשע when he first took שוחד

(2) and is now continuing to take שוחד

c) Second קשיא

i) The קשיא of "מידי טיפשים ורשעים בני דיני נינהו" still applies to the later שוחד

ii) Namely

(1) Once a person has become a טיפש and a רשע he is no longer a person who can serve as a דיין

(2) So how can he take further שוחד

3) גמרא of רשב"ם on the meaning of the ברייתא and the תנא

a) The תנא of the ברייתא says only the actual words of the פסוק:

i) כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים

b) It's the גמרא that at first is מדייק from the פסוק that it's a כל שכן that שוחד blinds טיפשים and is מסלף their words

c) The גמרא then decides that

i) It's incorrect to make this דיוק because בני דיני נינהו ורשעים

ii) and a correct דיוק from the פסוק is simply that by taking שוחד even a חכם גדול becomes a טיפש and even a צדיק גמור becomes a רשע

4) פרק המקבל in ברייתא

a) "אם איש עני הוא לא תשכב בעבוטו"

b) קשיא

i) "הא איש עשיר שכיב" בתמי'

ii) Meaning בלשון בתמי'

(1) How can a מלוה be שוכב in an עבוט even if the לווה is an עושר

(2) When for the מלוה to be משתמש with the עבוט counts as רבית

c) תירוץ

i) This is what the פסוק and the דיוק of "הא איש עשיר שכיב" teach as a דין and not בלשון בתמי':

"ואם איש עני לא תשכב ועבוטו אצלך אלא השיבנו לו כבוא השמש (1)

(2) הא עשיר שכ"ב ועבוטו אצלך

ii) Meaning

(1) First that

(a) for a לוח who's an עני the מלוח can't be שוכב while the עבוט is אצלו even if the מלוח doesn't use the עבוט

(b) because the מלוח needs to return the עבוט to the לוח every night for the לוח to use

(2) second that

(a) for a לוח who's an עשיר the מלוח can be שוכב while the עבוט is אצלו without having to return it every night

(b) but because of רבית the מלוח can never use the עבוט for himself even for a לוח who's an עשיר

5) תוספות

a) This גמרא ברייתא supports רשב"ם because here too "הא עשיר שכ"ב" is a קשיא of the גמרא and isn't part of the ברייתא

6) מהרש"א

a) קשיא

i) Maybe "הא עשיר שכ"ב" is part of the ברייתא

(1) since these words are still appropriate in the מסקנא

(2) although we've established that then we need to explain that the meaning isn't a קשיא but is a דין that הא עשיר שכ"ב ועבוטו אצלו instead of הא עשיר שכ"ב בעבוטו

ii) Contrast our סוגיא where we've set out two קשיות to prove that the ברייתא couldn't have in mind the מסקנא of the גמרא

7) מהרש"א of המשך

a) קשיא

i) "בנפול אויביך אל תשמח" of פסוק repeats פרקי אבות in משנה in שמואל הקטן without adding anything

ii) Why doesn't תוספות bring a ראי from this משנה for רשב"ם that a תנא can sometimes repeat a פסוק without adding anything

b) תירוץ

i) The משנה in פרקי אבות teaches that תשמח אל אויביך was מרגלא בפומי' of שמואל הקטן

ii) It's more מסתבר to say מרגלא בפומי' for בנפול אויביך than for השוחד וגו' כי

תוספות ד"ה לא למאן דסני לי'

בד"ה לא למאן דסני כו' אבל הכא באוהב כי הנך דפרח כו' דאינו אלא חומרא בעלמא כו' עכ"ל לכאורה הך דפרח גדפא מכלל שוחד דברים הוא דילפינן ליה מקרא מדלא כתיב בצע לא תקח ואפשר דמשמע להו אסמכתא בעלמא אבל מדברי הרמב"ם נראה דמדינא פסולין וכמ"ש הב"י טור ח"מ סימן ט' וק"ל:

- 1) גמרא
 - a) ושוחד לא תקח
 - i) אינו צריך לומר שוחד ממון
 - ii) אלא אפילו שוחד דברים נמי אסור מדלא כתיב "בצע לא תקח"
- 2) גדפא מרישי' had removed בעל דין once a דין refused to be a מימר
- 3) חומרא בעלמא was a מעשה of מימר says that the תוספות
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Presumably to remove גדפא מרישי' counts as שוחד דברים that's אסור because the בצע לא תקח פסוק doesn't say
 - ii) So why does תוספות say that the מעשה of מימר was only a בעלמא
 - b) תירוץ
 - i) אסמכתא is only an "מדלא כתיב בצע לא תקח" from לימוד holds that the תוספות
 - c) note that טור חושן משפט in בית יוסף says that in fact מימר was פסול to be a דין based on the לימוד

דף קו.

מבקרי מומין

[דף קו עמוד א] בד"ה מבקרי מומין כו' תימה כו' הנוטל שכר להיות רואה בכורות אין שוחטין אותן כו' עכ"ל ולא ניחא להו לאוקמא מבקרי מומין דהכא היינו כאילא ביבנה דקתני התם נמי במתני' דהתירו לו חכמים ליטול שכר וק"ל:

תוספות ד"ה שבעה כנגד ז' שערים ובא"ד ועוד תימה

בד"ה ז' כנגד כו' והמעיון שם ימצא דשער הקרבן דפרק קמא כו' עכ"ל יראה שהוצרכו בזה לפרש יותר מכל שאר השערים משום דבפ"ב לא חשיב שער הקרבן בתוך ארבעה שערים הדרומיים ולא ה"ל לאשתמוטי כיון דבפ"ק חשיב ליה בתוך ג' הדרומיים הגדולים ותירצו בזה דשער הבכורות דחשיב בפ"ב בדרומיים היינו אותו שער הקרבן דחשיב ליה בפ"ק בדרומיים ומיהו גם בשערים הצפונים ימצא המעיון שם לפי שמות השערים דלא חשיב בפ"ב מאי דחשיב בפרק קמא בכלל הגדולים ויש לעיון שם וק"ל:

בא"ד ועוד תימה דהרי כאן מחלוקת כו' וא"ת לרבנן נמי דתני ז' כו' כיון דלא חשיבי בעינייהו כו' עכ"ל וליכא מחלוקת רביעית דרבנן ואבא יוסף בן חנן כוליהו ס"ל דז' שערים גדולים הוו לעזרה ועוד ששה קטנים אלא דלרבנן לא חשיב קטנים למקרי להו שערים דליהוי י"ג השתחוואות כנגדן ולאבא יוסף מקרו גם הקטנים שערים ושפיר הוה י"ג השתחוואות כנגדן וליכא מחלוקת רביעית כלל בשערים אך קשה לפ"ז דאם כן מאי מייתי רבא דאיכא תנא דאית ליה תמניא הוה בעזרה מההיא דאין פוחתין מי"ג גזברין כנגד י"ג שערים דל' ה' להר הבית פשו להו ח' כו' ואימא דההוא תנא נמי ס"ל דז' שערים הוו לעזרה וי"ג שערים דקאמר לאו דל' ה' להר הבית כו' אלא היינו לעזרה גופה שהיו לה י"ג שערים עם הקטנים כדס"ל רבנן ואבא יוסף בן חנן ואכתי מנליה לרבא לאשכוחי תנא בברייתא דפליג ואית ליה תמניא ומאי אולמיה ליה ברייתא טפי ממתני' ויש ליישב קצת דס"ל לרבא דמסתמא נגד שערי הר הבית היו נמי גזברין דשוער היינו גזבר כפרש"י התם וא"כ ה"ל למחשב נמי הנהו ה' גזברין דהר הבית שהיו נגד השערים והל"ל י"ח גזברין נגד י"ח שערים דהיינו ה' דהר הבית וי"ג דעזרה עם הקטנים אלא ע"כ דלא חשיבי ליה להיות גזברין נגדן רק הגדולים ודל' ה' דהר הבית פשו להו תמניא ודו"ק:

1) הקדמה

													ז' שערים לעזרה	ר' זירא רב	1
						צפון מוקד	צפון קרבן	צפון ניצוץ	מזרח נקנור וב' לשכ'	דרום מים	דרום (קרבן) [לתוס' בכור']	דרום דלק	ז' שערים לעזרה	מדות פ"ק מ"ד	2
													ה' שערים לעזרה	מדות פ"ק מ"א	3
													י"ג במקדש דל ה' בעזרה	ברייתא תמיד כז.	4
								מזרח צורת שושן הבירה	צפון טדי	מערב קיפנס	דרום חולדה ב' בדרום	דרום חולדה א' בדרום	ה' שערי הר הבית	מדות פ"ק מ"ג	5
מערב בלא שם	מערב בלא שם	מזרח נקנור פש' ב'	מזרח נקנור פש' א'	מזרח נקנור	צפון שיר	צפון נשים	צפון קרבן	צפון יכני'	דרום מים	דרום בכור'	דרום דלק	דרום עליון	י"ג שערים לאבא יוסי בן חנן	מדות פ"ב מ"ו לאבא יוסי בן חנן	6

2) זירא here

a) זירא ר' says that the עזרה had 7 שערים as in line 1

b) זירא ר' follows ד' משנה in פרק קמא דמדות that also says the עזרה had 7 שערים

3) פרק קמא דמדות in משנה א'

a) The עזרה had only 5 שערים as in line 3

4) דף כז. at מסכת תמיד in גמרא

a) קשיא

i) The משניות in lines 2 and 3 are סותר each other

b) רבא תירוצ' of

i) רש"י as explained by הקדמה

(1) See line 4 for a ברייתא in מסכת תמיד that says that there were no less than 13 שערים that corresponded to 13 גזברין

(2) The 13 שערים must have included 5 שער'י הר הבית that are listed in line 5 because the דרש of "שוערים היינו שער'ים" – whose meaning isn't relevant here – makes it clear that there were also גזברין who corresponded to שער'י הר הבית

(3) While for our purposes in counting שער'י עזרה rather than counting גזבר'ים

(a) we need to deduct the 5 שער'ים of the הר הבית

(b) This leaves 8 שער'ים for the עזרה

ii) קשיא

(1) The ברייתא in line 4 is also סותר the משנה in line 2

iii) תירוצ' of

- (1) Must be that the תנא of the ברייתא in line 4 disagrees with the תנא of the משנה in line 2
- (2) So it's not surprising that
- (a) there's yet another תנא in line 3 who disagrees with the other תנאים
- (b) and there's a three-way מחלוקת where one תנא says 5, a second says 7 and a third says 8
- 5) תוספות
- a) קשיא
- i) See line 6
- ii) אבא יוסי בן חנן in 'אבא יוסי בן חנן' דמדות in משנה ו' says that there were 13 השתחוואות in the מקדש that corresponded to 13 שערים
- iii) So why doesn't רבא prove that there are four מחלוקות
- (1) Namely whether there were 5, 7, 8 or 13 שערים for the עזרה
- b) Possible תירוץ
- i) The same as for the ברייתא in line 4 that deals with גזברין
- ii) For השתחוואות also deduct 5 שערים for the הר הבית that are listed in line 5 and you're left with 8 for the עזרה
- c) Possible תירוץ dismissed
- i) This is impossible for the משנה in line 6
- (1) Because line 6 names all 13 שערים
- (2) And none of the names of these 13 שערים in line 6 matches any of the names of the הר הבית שערי in line 5
- d) רבינו תם תירוץ
- i) The seven שערים of זירא ר' in line 1 and of משנה ד' of פרק קמא of מדות in line 2 don't include any קטנים שערים
- ii) While the 13 שערים in 'משנה ו' for השתחוואות in מדות פ"ב דמדות in line 6 do include 6 besides 7 גדולים שערים – note for example that line 6 includes שער ניקנור of פשפשי
- 6) תוספות of המשך
- a) אבא יוסי בן חנן in ירושלמי says that מסכת שקלים רבנן disagree with רבנן in line 6
- b) רבנן say that
- i) The עזרה only had seven שערים
- ii) And the 13 השתחוואות corresponded to 13 פרצות and not to 13 שערים
- c) רבינו תם to קשיא

- i) Why doesn't ירושלמי instead explain that the 13 השתחוואות corresponded to 7 שערים קטנים and 6 שערים גדולים
- d) תירוץ
- i) ירושלמי holds that רבנן don't accept that there'd be השתחוואות that correspond to שערים קטנים
- 7) בא"ד ועוד at מהרש"א
- a) הקדמה
- i) Return to the מימרא of רבא in מסכת תמיד at דף כז. on the ברייתא in line 4 that says there were 13 שערים in the עזרה that corresponded to 13 גזברים
- ii) Recall that רבא proved that there were 8 שערים in the עזרה by deducting 5 שערי הר הבית
- b) רבינו תם to קשיא
- i) מאי אולמי' דרבא להאי ברייתא
- ii) Meaning why is the ברייתא in line 4 proof that there were eight שערי עזרה while the משנה in line 6 can hold that there were only 7 שערי עזרה
- iii) Maybe
- (1) Similar to what רבינו תם says for the השתחוואות for the משנה in line 6
- (2) for the purpose of counting גזברים the ברייתא also takes into account 6 שערים קטנים
- (3) so that there were 7 גדולים instead of 8
- c) תירוץ
- i) רבינו תם for the משנה in line 6 can ignore שערי הר הבית because there's no reason to think that there ought to be השתחוואות that correspond with שערי הר הבית
- ii) But we've already established that
- (1) for the purpose of counting גזברים for the ברייתא in line 4
- (2) the number of גזברים must correspond to the שערי הר הבית as well also to שערי עזרה
- iii) it follows that
- (1) if
- (a) there were 7 גדולים plus 6 קטנים for all of which there were גזברין
- (b) the total number of גזברים would have been 18 counting also 5 שערי הר הבית
- (2) So it must be that
- (a) First

- (i) Similar to the **רבנן** on **השתחוואות** for the **משנה** in line 6
 - (ii) the **ברייתא** says it's not **מסתבר** that **גזברים** corresponded to **שערים קטנים**
 - (b) And second
 - (i) the **ברייתא** could arrive at 13 **גזברים** only by counting 8 **שערים גדולים** besides the 5 **הר הבית**
- 8) **תוספות of המשך**
- a) **מהרש"א** as explained by **קשיא**
 - i) Line 2 lists **שער הקרבן** at **דרום** among the **שערים גדולים**
 - ii) Why is it that this **שער** isn't listed in line 6 among the full list of **שערים גדולים** and **שערים קטנים**
 - b) **תירוץ**
 - i) **שער הקרבן** at **דרום** in line 2 is the same as **שער הבכורות** at **דרום** in line 6
- 9) **מהרש"א**
- a) **קשיא**
 - i) Why doesn't line 6 list **שער ניצוץ** and **שער מוקד** even though these **שערים** are listed at **צפון** among the **שערים גדולים** in line 2

דף קו:

תוספות ד"ה וכי גבו והותירו

[דף קו עמוד ב] בד"ה וכי גבו והותירו כו' אהנך דלעיל לא פריך בית גרמו כו' עכ"ל כתב מהרש"ל נ"ל לפרש שהתוס' סוברים מה שמשני כאן שגבו והותירו בתרומת הלשכה קאמר כו' עכ"ל ע"ש באורך ואפשר שהכריחו לומר כן בדברי התוס' אף שרש"י לא פירש כן משום דהני דלעיל בית גרמו כו' שהביאו הכא אהא דפריך וכי גבו והותירו בתרומת הלשכה איירי ואין זו הראיה מכרעת דא"נ הא דפריך וכי גבו והותירו כו' איירי בקדשי בדק הבית כפרש"י מ"מ צריכין ליישב דמ"ש דקשיא ליה הכא בקדשי בדק הבית טפי וכי גבו והותירו כו' מדלעיל גבי בית גרמו כו' שבאין מתרומת הלשכה הא לא נתנו לכך אבל קשה לפי הבנתו בדברי התוס' דכאן שגבו והותירו כו' היינו בתרומת הלשכה אמאי לא הוכיחו הכא לרב דתרומת הלשכה דקאמר היינו מותר תרומת הלשכה כמו שהוכיחו לקמן לר' ישמעאל ולישנא דגבו שכתב דמשמע ליה בתרומת הלשכה זה אינו דאדרבה דאי בתרומת הלשכה קאמר הל"ל תרמו והותירו וע"כ אין נראה לשנות דברי התוס' מפרש"י וק"ל:

1) הקדמה First

- a) קופות in ירושלים and placed in לשכה from a נתרם were שקלים
- b) "תרומת הלשכה" were נתרם that were שקלים The
- c) "שיירי הלשכה" were לשכה in the שקלים that remained The
- d) קרבנות were primarily used to buy תרומת הלשכה of שקלים
- e) "מותר תרומת הלשכה" were קרבנות that weren't needed for תרומת הלשכה of שקלים

2) הקדמה Second

- a) קדשי בדק הבית for קטורת were paid from מעשה בית אבטינס and מעשה לחם הפנים for בית גרמו

3) גמרא part 1

- a) תרומת were paid from מעשה קטורת for בית אבטינס and מעשה לחם הפנים for בית גרמו and not from קדשי בדק הבית and הלשכה

4) גמרא part 2

- a) בעי מיני רב הונא מרב
i) Were תרומת הלשכה made from קדשי בדק הבית כלי שרת or were they made from תרומת הלשכה
- b) רב תשובה by
i) Depends on whether גבו והותירו

5) שיטות on the meaning of "גבו והותירו"

- a) רש"י
i) כלי שרת were used for קדשי בדק הבית from הותירו that were שקלים

- ii) If there was no מותר from בית בדק קדשי the כלי שרת were made from מותר תרומת הלשכה
- b) מהרש"א
- i) רש"י agrees with the תוספות
- c) מהרש"ל
- i) רש"י disagrees with תוספות and instead says that גבו והותירו means that
- (1) מותר תרומת הלשכה – in other words that were הותירו from תרומת הלשכה שקלים – were used for כלי שרת
- (2) If there was no מותר תרומת הלשכה the כלי שרת were made from בדק קדשי בית הבית
- 6) מהרש"ל
- a) תוספות in support of the מהרש"ל שיטה
- b) note that the words "גבו והותירו" apply better to מותר תרומת הלשכה
- 7) מהרש"א
- a) This isn't a ראי
- b) Because there is this opposite טענה:
- i) מותר תרומת הלשכה for
- ii) "תרמו והותירו" would more likely have said גמרא
- 8) המשך of the גמרא
- a) שאלה
- i) וכי גבו והותירו מאי הוי
- b) מהרש"א and for תוספות as understood by רש"י
- i) The קשיא is that
- (1) בדק הבית for הוקדש was already בדק הבית
- (2) So how could כלי שרת be used for בדק הבית
- c) מהרש"ל as understood by תוספות
- i) The קשיא is that
- (1) קרבנות for הוקדש was already תרומת הלשכה
- (2) So how could מותר תרומת הלשכה be used for כלי שרת
- 9) תוספות
- a) קשיא
- i) Why didn't the גמרא ask "וכי הותירו מאי הוי" also for בית גרמו and בית אבטינס
- ii) Namely

- (1) קרבנות for הוקדש was already תרומת הלשכה
- (2) בית אבטינס and בית גרמו be used for מותר תרומת הלשכה

10) מהרש"ל

- a) מהרש"א of שיטה to קשיא
 - i) This proves for תוספות that for כלי שרת the words "גבו והותירו" refer to מותר תרומת הלשכה
 - ii) And that's why תוספות asks that
 - (1) Just as the גמרא asks that
 - (a) קרבנות for הוקדש was already תרומת הלשכה
 - (b) כלי שרת be used for מותר תרומת הלשכה
 - (2) Why didn't the גמרא also ask
 - (a) קרבנות for הוקדש was already תרומת הלשכה
 - (b) בית אבטינס and בית גרמו be used for מותר תרומת הלשכה

11) מהרש"א

- a) מהרש"ל of קשיא to תירוץ
 - i) Even if גבו והותירו for תוספות refers to בדק הבית
 - ii) there's no reason to treat what was קדשי מזבח for הוקדש differently from what was הוקדש for הבית בדק so תוספות can still ask its קשיא this way
 - (1) Just as the גמרא here asks that
 - (a) בדק הבית for הוקדש were already קדשי בדק הבית
 - (b) כלי שרת be used for קדשי בדק הבית
 - (2) Why for בית גרמו and בית אבטינס didn't the גמרא ask that
 - (a) קרבנות for הוקדש was already תרומת הלשכה
 - (b) בית אבטינס and בית גרמו be used for מותר תרומת הלשכה

12) גמרא of המשך

- a) מותר תרומת הלשכה were made from כלי שרת say תנא דבי ר' ישמעאל
- b) פסוק with תנא דבי ר' ישמעאל supports ברייתא

13) מהרש"א

- a) תוספות in מהרש"ל of שיטה on קשיא
 - i) Why doesn't the גמרא use the same פסוק to support the שיטה of רב as understood by תוספות
 - ii) Since for this שיטה too the כלי שרת were made from מותר תרומת הלשכה

תוספות ד"ה תנא דבי ר' ישמעאל

בד"ה תנא דבי ר"י כו' כדמוכח במתני' דפליג כו' משום דכתיב שאר ולישני דהא שאר כו' עכ"ל כצ"ל ויש לדקדק ומאי קושיא דאימא דהכי פריך כיון דשיריים גופייהו ודאי נמי מקרי שאר מאי אולמיה לאוקמיה קרא דשאר במותר תרומה ואימא בשיריים גופייהו ויש ליישב ודו"ק:

1) הקדמה

- a) קופות were placed in לשכה and were נתנם from שקלים
- b) קדשי מזבח were used mainly for "תרומת הלשכה" and were נתנם that were שקלים
- c) "מותר תרומת הלשכה" were קדשי מזבח that weren't needed for תרומת הלשכה of שקלים
- d) "שירי הלשכה" were נתנם that remained in the לשכה and weren't

2) גמרא

a) הקדמה

- i) מותר תרומת הלשכה were made from כלי שרת that says תנא דבי ר' ישמעאל
- ii) Because
 - (1) "את שאר הכסף ויעשהו כלים לבית ה' כלי שרת" says פסוק A
 - (2) Meaning the כלי שרת were made of כסף that has שיריים
 - (3) שירי is the שיריים whose תרומת הלשכה of כסף "שיריים" that has כסף

b) קשיא

- i) שאר כסף was itself the words "שאר הכסף" imply that
- ii) שירי הלשכה was כסף itself in the sense that presumably

3) תוספות

a) קשיא

- i) Let the גמרא answer that
 - (1) תרומת הלשכה in fact came from כסף
 - (2) שאר in the sense that it was תרומת הלשכה that wasn't needed for קדשי מזבח

4) מהרש"א

a) תוספות could have answered that the גמרא asks that

- i) מותר תרומת הלשכה can mean שאר הכסף Although
- ii) שירי הלשכה means שאר הכסף in the פסוק it's just as possible that
- iii) מותר תרומת הלשכה means פסוק certain that the תנא דבי ר' ישמעאל is why so

תוספות ד"ה כדאמר רבא וכל א"ד שבו

בד"ה כדאמר רבא כו' כדמסיק התם מכאלה תעשו שיהיו כל עשיות כו' עכ"ל זו הראיה אינה בתוס' בפ' א"ל הממונה ובפ' כל התדיר ולכאורה שאינה מכרעת דאימא דבכה"ג נמי קאמר התם דכל העשיות שוות דאי ליכא אלא חד הקריבו למוסף שבת ולא למוסף דר"ח משום דשבת הוא תדיר ויש ליישב דבריהם דהכא דה"ק משום דבעלמא בכולי תלמודא איכא האי כללא דכל התדיר קודם במילי דאיתנהו לתרוייהו ומכאלה תעשו נפקא לן וא"כ ע"כ דבכה"ג נמי איירי באיתנהו לתרוייהו וק"ל:

בא"ד קודם לדם העולה מפני שהוא מרצה כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד אלא בדלית ליה ואי בתמידין ומוספין דהיום פשיטא כו' עכ"ל לפי מה שרצו לפרש הך מתניתין דפרק כל התדיר בדליכא אלא חד הא דפשיטא ליה בפרק התכלת היינו נמי מכח הך קרא דמייתי במתניתין דפרק כל התדיר וק"ל:

בא"ד והשתא בב"ק לא ה"מ לאתויי כו' אבל הקטרה כו' להכי פריך שפיר מההיא דרבא ומיהו בההיא דמנחות כו' עכ"ל קצרו הכא במקום שהיה להם להאריך אבל דבריהם מבוארים יותר בכל זה בתוס' פ' א"ל הממונה ובר"פ כל התדיר גם כתבו שם ליישב לפ"ז ההיא דמנחות ולחד תירוצא שכתבו התוס' בפ' א"ל הממונה למאי דס"ד המקשה דמעכב הלכך פריך כו' זכינו לכוון מה שכתבנו בחידושינו בפרק תמיד נשחט דלפי האמת ודאי דליכא עיכובא ומהרש"ל לפום חורפיה לא עיין שם יפה ועיין בחידושינו שם:

1) גמרא

a) שאלה

i) How do we know that the תמיד של שחר was the first קרבן that was placed on the מערכה each day

b) רבא תשובה

i) העולה וכו'

ii) The פרטים of this תשובה aren't relevant here

iii) But note that

(1) The לימוד of רבא doesn't depend on תדירות and teaches nothing about תדירות

(2) But is a גזירת הכתוב that teaches only that תמיד של שחר is עולה first on the מערכה

2) גמרא there as explained by the זבחים דף פט. at משנה

a) תדיר that aren't מוספי יו"ט over קדימה and תדיר are תמידין

iv) based on the פסוק: "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה": פסוק

b) The פסוק goes on to say "כאלה תעשו" to teach that

- i) תמיד של שחר as תדיר as קרבנות including עשויות applies to all תדירות
 - c) for example מוספי ראש חדש are מוספי שבת relative to תדירין and that's why they have a קדימה to מוספי ראש חדש
- 5) תוספות
 - a) קשיא
 - i) Why do we need the דרש of רבא to prove that תמיד של שחר is the first קרבן on the מערכה every day
 - ii) Derive this from the rule that התדיר תדיר קודם
 - b) תירוץ
 - i) From מסכת זבחים we know only that
 - (1) where there is only one בהמה available for שחר של תמיד and another קרבן
 - (2) the בהמה is used for עולה and we're עוקר the other קרבן
 - ii) The דרש of רבא teaches that קרבן תמיד has קדימה to be placed on the מערכה first where בהמות are available for both שחר של תמיד and other קרבנות
 - c) קשיא
 - i) But from כאלה תעשו that teaches that כל העשוית שוות
 - ii) We already derive both that
 - (1) The rule of התדיר תדיר קודם applies also to קרבנות that aren't as תדיר as עולת תמיד as we've established earlier
 - (2) And where בהמות are available for two קרבנות there is a קדימה for הקרבה to the קרבן that's more תדיר
- 6) ד"ה כדאמר רבא at מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why does תוספות assume that כאלה תעשו teaches also that there is a קדימה דין even where there are בהמות available for both קרבנות
 - ii) Maybe in fact
 - (1) We derive from רבא the rule that there's a דין קדימה where there are בהמות available for both קרבנות
 - (2) And
 - (a) Since רבא derives his rule only from the גזירת הכתוב of העולה that's limited to שחר של תמיד
 - (b) The rule applies only where one of the two קרבנות is שחר של תמיד
 - b) תירוץ
 - i) the גמרא elsewhere assumes that
 - (1) there is a דין קדימה for תדיר where בהמות are available for both קרבנות

(2) even for קרבנות that aren't as תדיר as שחר

ii) so it must be that the גמרא derives this rule from כאלה תעשו

דף קז.

תוספות ד"ה ששמעו (הראשון)

[דף קז עמוד א] בד"ה ששמעו בו כו' דאי בשבועה אמאי לא תיטול כו' אלמא לשמואל אפילו בשבועה אין לה כו' עכ"ל ויש לדקדק ומאי קושיא ואימא למאן דאמר טעמא משום דשמא א"ל צאי כו' איכא למימר שפיר דאפילו בשבועה לא תטול ואליביה שפיר פריך ע"כ ל"פ אלא לשבועה כו' וי"ל דע"כ לא פליגי רב זביד ורב פפא בהא דא"כ הל"ל דאיכא בינייהו הא למ"ד טעמא משום צררי נוטלת בשבועה ולמ"ד משום צאי כו' אפילו בשבועה אין לה אלא ע"כ לפרש"י לרב פפא נמי דאמר טעמא משום צאי כו' נוטלת מיהת בשבועה ודו"ק:

1) גמרא

- a) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות
 - i) פוסק מזונות לאשתו is בית דין says רב
 - ii) פוסק מזונות לאשתו isn't בית דין says שמואל
- b) פוסק מזונות לאשתו isn't בית דין says that שמואל and רב פפא disagree on why רב זביד
- c) רש"י as explained by רב זביד of שיטה
 - i) says we're חושש לצררי namely that already paid the אשה for her מדינת הים before he left to שמואל
- d) רב פפא of שיטה
 - i) חושש is שמואל
 - (1) that בעל had told the אשה that למזונותיך צאי מעשה ידיך
 - (2) and that she had accepted and had become משועבד by her agreement to rely on מעשה ידי for her מזונות

2) גמרא of המשך

- a) if "שמעו בו בבעל שמת" both רב and שמואל agree that פוסקין

3) רש"י

- a) For רב זביד the reason that שמואל agrees that פוסקין מזונות where שמת בו שמואל is that
 - i) At some point she'll want to be גובה her כתובה as an אלמנה and then she'll need to make a שבועה that she didn't take צררי
 - ii) Once she makes this שבועה she'll have נאמנות that there was no צררי
 - iii) We rely now on the שבועה that she'll make in the end
- b) Note for רב זביד that
 - i) Since we've established that in the end she'll be נאמנת with a שבועה on צררי
 - ii) It follows that

- (1) If לא שמעו בו שמת and the אשה nevertheless decides מרצונה to make a שבועה that there was no צררי
- (2) The same result would apply – she would be נאמנת that there was no צררי and שמואל would agree that פוסקין
- c) For רב פפא the reason that שמואל agrees that מוזנות where שמעו בו שמת is that
- even if she accepted a הוצעה by בעל and agreed that במזונותי
 - the death of בעל cut off her שיעבוד to בעל and to his יורשים under this agreement
- d) Note that
- at this point it's possible to say for רב פפא that
 - If
 - so that if she did agree on למזונותיך לא שמעו בו שמת the צאי מעשה ידיך continues since בעל didn't die
 - and the אשה decides מרצונה to make a שבועה that there was no agreement on למזונותיך צאי מעשה ידיך
 - Then
 - The אשה has no נאמנות despite the שבועה
 - and the דין for שמואל would be that אין פוסקין
- 4) גמרא of the המשך
- רב פפא and רב זביד מאי ביניהו
 - The תשובה of the גמרא isn't relevant
- 5) מהרש"א
- קשיא
 - If רב פפא is חייש for צאי where שמעו בו שמת even where אשה decides to make a שבועה
 - Why doesn't the גמרא answer that
 - where איכא ביניהו אשה decides to make a שבועה
 - where for רב זביד we're מוזנות פוסק and for רב פפא we're not מוזנות פוסק
 - תירוק
 - Must be that in fact רב פפא holds that אשה has נאמנות if she decides to make a שבועה
- 6) מהרש"א as explained by תוספות
- From a later גמרא it's משמע that שמואל says we're not מוזנות פוסק even where the אשה decides to make a שבועה

- b) This is a קשיא to רש"י now that we've established that רש"י needs to say for both רב זביד and רב פפא that we're מזונות if she decides to make a שבועה

תוספות ד"ה ששמעו (השני)

בד"ה ששמעו כו' פירוש שמת קודם אותו זמן שאמרה שנתגרשה כו' עכ"ל הכי משמע להו דמיירי דאי באומרים שמת אחר זמן שאומרת שנתגרשה ואין העדים מכחישים אותה ודאי דלא הוה שייך להקשות הא דפריך מ"ש עד כדי כתובתה אפילו לעולם נמי דלמה לא נאמינה שנתגרשה כיון דאינה מכחשת העדים אבל אם העדים אומרים שמת קודם שנתגרשה ניחא דפריך דניזיל בתר עדות העדים שמת קודם זמן שאמרה שנתגרשה ויזונו אותה לעולם והמתרין השיב דאעפ"כ איהי דאפסידה אנפשה להאמינה שנתגרשה מקודם שמת דהודאת בעל דין כק' עדים דמי ואין לה מזונות ובזה יתיישב מה שהקשה רש"י לקמן למאי דאוקמא דשמעו בו שמת תגבה כתובתה יחד כו' דודאי כן הוא אלא שהיא רוצה להכחיש דבריה ע"י עדות העדים שאומרים שמת מקודם שנתגרשה וסבורה ליטול מזונות ע"י העדים לעולם ואשמועינן תנא דלא תטול מזונות ע"י העדים אלא כדי כתובתה דהיא אפסדה אנפשה ויש לרש"י דרך אחר בזה ועיין לקמן מה שיש לדקדק ולדחוק לפירושו ודו"ק

- 1) First הקדמה
 - a) An אלמנה ודאית or a גרושה ודאית can be גובה her כתובה in one payment – "ביחד"
- 2) Second הקדמה
 - a) Until an אלמנה decides to be גובה her כתובה she eats מזונות even כתובתה
 - b) And if and when she later decides to be גובה her כתובה she's גובה the ביחד and כתובה ביחד without a deduction for the מזונות she ate
- 3) Third הקדמה
 - a) A גרושה ודאית has no right to מזונות
- 4) Fourth הקדמה
 - a) an יותר מכדי כתובתה even מזונות אשה תחת בעלה
 - b) If she is later נתארמלה or נתגרשה there is no deduction from her כתובה for מזונות she ate תחת בעלה
- 5) Fifth הקדמה
 - a) An אשה who is a "מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה" is "ספק גרושה ספק יושבת תחת בעלה" and can't be גובה her כתובה ביחד
 - b) So that
 - i) If she is actually a גרושה the "מזונות" payments count as installments towards her כתובה
 - ii) If she is actually יושבת תחת בעלה the payments count as מזונות
- 6) מהרש"א and תוספות שמואל as explained by דף קז: at ברייתא
 - a) האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים
 - b) If

- i) she returns and says גרשני בעלי
- ii) and later שמעו בו בבעל שמת
- c) then
 - i) She's not נאמנת and we're מסופק whether she's still בעלה תחת יושבת תחת בעלה or she's in fact מגורשת
 - ii) So the fifth הקדמה applies and the דין is that כדי כתובתה עד כדי כתובתה
- 7) גמרא
 - a) קשיא
 - i) What difference does it make that she says גרשני
 - ii) Once שמעו בו שמת she ought to count as an אלמנה ודאית who has מזונות for as long as she wants as in the second הקדמה
 - b) מהרש"א as explained by תירוץ
 - i) מת בעלי instead of גרשני for saying איהי דאפסידא אנפשה
 - ii) And עדים that he died even where there are עדים דמי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי
- 8) תוספות
 - a) Part 1
 - i) שמעו בו שמת in fact means that there are עדים that he died
 - b) Part 2
 - i) It can't be that the ברייתא deals with where she said גרשני בניסן באייר (1) and afterwards עדים came who said that he died באייר
 - ii) Because then
 - (1) Her saying גרשני בניסן isn't מוכחש by the שמיעה that he died באייר
 - (2) And the גמרא wouldn't have asked that we ought to treat her as an אלמנה ודאית
 - c) part 3
 - i) instead it must be that the ברייתא deals with where she said גרשני באייר and afterwards עדים came who said that he had already died in ניסן
 - ii) And that's why the גמרא asks
 - (1) What difference does it make that she says גרשני באייר
 - (2) Once שמעו בו שמת in ניסן she ought to count as an אלמנה ודאית
 - iii) To which the גמרא answers that איהי דאפסידא אנפשה as we've already explained
- 9) עמוד ב' at רש"י
 - a) קשיא
 - i) In the הוה אמינא before the גמרא realized that איהי דאפסידא אנפשה

- ii) Why did the גמרא ask only that as an אלמנה ודאית we should give her מזונות for as long as she wants
 - iii) When the גמרא could have also asked that as an אלמנה ודאית she ought also to be able to be גובה her כתובה ביחד whenever she wants
- b) מהרש"א of תירוצ' as explained by מהרש"א
- i) the גמרא assumed that
 - (1) the אשה prefers not to be גובה her כתובה ביחד
 - (2) and instead to take מזונות as long as she wants
 - ii) Because
 - (1) she thinks that בעלה might return and it will turn out that she's not an אלמנה
 - (2) and
 - (a) if she's גובה her entire כתובה before he comes
 - (b) She'll never be able to be גובה her כתובה again should she later be נתגרשה or נתארמלה
 - (3) While
 - (a) If she takes only מזונות until בעל returns
 - (b) should she later be נתגרשה or נתארמלה she'll still be גובה her entire כתובה without deducting any מזונות that she ate
- 10) ד"ה איהי at מהרש"א
- a) רש"י to קשיא
 - i) Keep in mind that before the אשה makes her תביעה in בית דין she realizes that
 - (1) after she said גרשני
 - (2) עדים had already come who said that בעל had died
 - ii) now
 - (1) if the אשה isn't lying and still thinks that בעל might return and she'll be able to establish that she's a גרושה
 - (2) We have these three קושיות
 - (a) First
 - (i) She should realize that
 - 1. even should בעל return
 - 2. as a גרושה her מזונות will count against her כתובה
 - (b) Second
 - (i) Since there are עדים שמת why when she makes her תביעה is she חוששת that בעל might yet return

(c) Third

(i) We've established that the עדים say that בעל died in ניסן

(ii) So how when she makes her תביעה can she still think that she was אייר in נתגרשה

(3) And if the אשה lies and realizes that she wasn't נתגרשה

(a) we still have the קשיא on why should she be חוששת that בעל might yet return

b) תירוץ

i) Part 1

(1) The אשה is lying and knows that she's not נתגרשה

ii) Part 2

(1) The אשה thinks that בעלה might yet return because רש"י disagrees with תוספות and says שמת בו שמעו means there was only a קול that מת and there were no עדים

11) ד"ה ששמעו at מהרש"א

a) תוספות to קשיא

i) We've explained that תוספות says there are עדים שמת

ii) So for תוספות the אשה can't be חוששת that בעל might return

iii) So the קשיא remains

(1) Now that שמת בו שמעו why doesn't she want to be גובה her כתובה as an אלמנה

(2) since

(a) He certainly won't return

(b) and she'll never be able to be גובה her כתובה again anyway because she won't be an אלמנה again from this בעל nor will he ever be מגרש her

b) תירוץ

i) the גמרא assumes that she prefers to be שתרצה כל זמן מזוונות

ii) because she can at any time later be גובה her entire כתובה without any deduction for מזונות that she already ate

תוספות ד"ה חיישינן ותוספות ד"ה קטנה וספקה

בד"ה חיישינן כו' וקבלה עליה ופטרנו כו' אף על גב דהשתא לא ספקה עכ"ל דודאי בשעת קבלה ע"כ בספקה דאל"כ לית לן למימר דקבלה עליה כדקאמר לקמן בגדולה ולא ספקה דלא חיישינן למ"ד צאי כו' אלא דהכי קאמר דע"כ איירי אף על גב דהשתא לא ספקה אימא דמחלה דאי איירי בספקה נמי השתא למאן דחייש נמי משום צריי נימרו לה ב"ד צאי מעשה ידיך כו' כמ"ש התוס' לקמן ורב נמי הוה מודה ביה דאין פוסקין לה מה"ט ועיין בר"ן ודו"ק:

בד"ה קטנה וספקה כו' ואי לא ספקה א"כ היכי מחלה למ"ד כו' עכ"ל ר"ל דודאי בשעה שקבלה עליה ספקה דאל"כ לא הוה קבלה עליה כדקאמר קטנה וספקה אלא דהשתא לא ספקה ובגדולה כה"ג קאמר לעיל דמחלה למאן דאמר צאי מעשה כו' אבל בקטנה קשה להו הא אין מחילת כו' וק"ל:

1) First הקדמה

a) "סיפקה" means the מעשה ידי' of an אשה are enough for her מזונות

2) Second הקדמה

a) If an אשה is תובעת מזונות when "סיפקה" and בעל is במדינת הים

b) then

i) פוסק מזונות to בעל to נכסי יורד ב"ד isn't

ii) "צאי מעשה ידיך למזונותיך" אשה בית דין tells instead

3) Third הקדמה

a) if בעל says to אשתו "צאי מעשה ידיך למזונותיך" and she accepts this הוצעה

b) she's מוחל her right to מזונות and has only מעשה ידי'

4) Fourth הקדמה

a) it's מסתבר that אשה will accept this הוצעה and be מוחל her right to מזונות only at a time when סיפקה

5) Fifth הקדמה

a) If a גדולה accepts the הוצעה of בעל at a time when סיפקה her מחילה of her right to מזונות continues in effect even if afterwards לא סיפקה

b) But

i) the מחילה of קטנה isn't binding

ii) and if afterwards לא סיפקה she again has the right to be תובע מזונות

6) גמרא

a) שמואל says that בית דין isn't פוסק מזונות for an אשה whose בעל went to מדינת הים

b) פפא explains for שמואל that בית דין isn't פוסק מזונות because רב

- i) we're חושש that בעל had told her "צאי" and אשה accepted at a time when סיפקה
 - ii) and we've established that
 - (1) for a גדולה her מחילה is effective even if afterwards סיפקה לא
 - (2) For קטנה her מחילה is effective so long as סיפקה
 - iii) And that's why there is no פסיקה for either a קטנה or a גדולה
- 7) תוספות
- a) קשיא
 - i) There ought never to be a case where
 - (1) we're not פוסק for a קטנה
 - (2) because of a חשש that she is subject to a binding מחילה of her right to מזונות
 - ii) Since
 - (1) if סיפקה now the דין is that אין פוסקין because בית דין instead says צאי מעשה חשש and not because of any למזונותך
 - (2) if לא סיפקה now the קטנה isn't bound by her prior מחילה and we ought to be פוסק מזונות for her

תוספות ד"ה תרגמה

בד"ה תרגמה שמואל כו' והא דנקט למי שהלך למ"ה רבותא נקט דס"ד ניחוש כ"כ לצררי כו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא תירצו בזה דלהכי נקט למי שהלך למ"ה כו' כיון דטובא איכא למיחש לצררי ולכך בני כהנים גדולים בעו לה שבועה בתחלה ובסוף אבל במת על מטתו דלא ניחוש כ"כ לצררי מודים דלא בעי שבועה אלא בסוף כחנן א"נ לחנן איצטריך למיתני למי שהלך למ"ה דאפ"ה לא ניחוש לצררי בתחלה וסגי ליה בשבועה דלבסוף ויש ליישב ודו"ק:

- 1) שמואל according to משנה
a) תובעת מזונות is אשתו and "מי שהלך למדינת הים ושמעו בו שמת"
i) say we're צררי and are מזונות only if the אשה makes a צררי that there was no שבועה
ii) says we're not צררי so no שבועה is needed
- 2) תוספות
a) קשיא
i) Since בני כהנים גדולים require a שבועה to avoid a חשש of צררי
ii) Why isn't a שבועה needed even if בעל dies here במטתו instead of הים במדינת הים
b) תירוץ
i) You're right that she needs a שבועה also where בעל dies במטתו
ii) The משנה teaches its דין in a case where הים במדינת הים
iii) Because
(1) It's more מסתבר to be צררי where a person dies הים במדינת הים
(2) So it's a רבותא for בני כהנים גדולים that if אשתו makes a שבועה she has נאמנות even במדינת הים
- 3) מהרש"א
a) Here are two other possible מהלכים the גמרא could have used
i) First possible מהלך
(1) בני כהנים גדולים are צררי and require a שבועה only where בעל went to צררי for חיים and it's more מסתבר to be חיים
ii) Second possible מהלך
(1) The משנה teaches its דין in a case where הים במדינת הים
(2) Because it's a רבותא that חנן isn't צררי even where בעל died in מדינת צררי and it's more מסתבר to be חיים for צררי

תוספות ד"ה ואם בא ואמר (הראשון)

בד"ה ואם בא ואמר כו' דהכי משמע דאנשבעה קאי כו' ונראה לרבי דנאמן להצריכה שבועה כו' עכ"ל ר"ל [דלפירש"י] דאנשבעה קאי אבני כהנים גדולים דהשתא ליכא לפרושי דנאמן להשביעה שהרי כבר נשבעה בתחלה אלא ע"כ דנאמן אף להוציא ממנה ולפירוש רבי דנאמן להצריכה שבועה קאי אחנן שלא נשבעה בתחלה ועיין ברא"ש ודו"ק:

- 1) ברייתא
 - a) רישא
 - i) If בעל went to מדינת הים and אשתו is מזונות תובעת מזונות הים only if the אשה makes a שבועה that she took no צררי (1)
 - (2) שבועה even without a פוסק מזונות ב"ד so הייש לצררי says we're not חנן (2)
 - b) סיפא
 - i) But בעל is נאמן if he returns from מדינת הים and says צררי אתפסת' צררי
- 2) מהרש"א and רא"ש as explained by רש"י
 - a) The סיפא applies where while בעל was במדינת הים the אשה was מזונות with a בני כהנים גדולים as required by שבועה
 - b) Now
 - i) Since the אשה already made a שבועה it follows that "נאמן" can't mean that בעל when he returns is נאמן to force the אשה to make a שבועה
 - ii) And instead "נאמן" must mean that
 - (1) because בעל has a טענת ברי that צררי התפיסה
 - (2) he is נאמן with his own שבועה to be מוציא the מזונות she had taken with her שבועה
 - c) שאלה
 - i) Why is his שבועה stronger than her שבועה
 - d) תשובה
 - i) It's likely that התפיסה צררי before he went to מדינת הים
- 3) רא"ש as explained by תוספות
 - a) The סיפא applies where while בעל was במדינת הים the אשה was מזונות without a שבועה as permitted by חנן
 - b) Now
 - i) Since the אשה hasn't yet made a שבועה

- ii) "נאמן" can mean that בעל when he returns is נאמן to force the אשה to make a שבועה
- c) קשיא
 - i) Why does she need a שבועה
 - ii) After all בעל wants to מוציא from her מזונות that she already took
- d) תירוץ
 - i) In fact she hadn't been גובה her מזונות and instead was לוותה ואכלה
 - ii) So it's the אשה who wants to be מוציא from בעל by forcing him to repay her הלוואות
 - iii) And that's why he can demand that she make a שבועה
- e) קשיא
 - i) Even with a שבועה how can she be מוציא from בעל who has a טענת ברי
- f) תירוץ
 - i) This is a special תקנה to encourage persons to lend to an אשה for her מזונות
 - ii) Persons will lend to the אשה because they will assume that the אשה will use the תקנה and make a שבועה to force בעל to repay their הלוואות

תוספות ד"ה ואם בא ואמר (השני) ותד"ה חנן בדף קז

בד"ה ואם בא ואמר לה צאי כו' ודייקינן טעמא דמיאנה כו' התם שפסקו לה ב"ד עכ"ל ומדברי רש"י לקמן במתניתין [נראה דמפרש] בע"א ע"ש:

בד"ה חנן כו' אבל אם הלוח את האשה מעות למזונותיה ע"מ כו' הא לא מיאנה משלם עכ"ל זו היא דעת הרי"ף דלא אמרינן הניח מעותיו על קרן הצבי אלא בפרנסה מעצמו אבל בלוותה ואכלה חייב לשלם ולא כדברי התוס' דאינו חייב לשלם אא"כ פסקו לה בית דין והא דלא מיאנה משלם היינו בפסקו לה בית דין כמ"ש התוס' לעיל ולקמן כמ"ש הרא"ש כל זה באורך ע"ש:

1) תוספות as explained by ברייתא

a) If

i) הלואות herself by מפרנס אשה and מדינת הים בעל went to

ii) and when בעל returns the אשה is תובעת that he repay the הלואות

b) מעשה ידי' herself with מפרנס אשה should have been can say that the בעל

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) We established in ד"ה חיישינן that

(1) If while a בעל is במדינת הים the מעשה ידי' of an אשה are "סיפקה" for her מזונות

(2) צאי מעשה ידיך למזונותיך: בית דין tells her:

ii) Now

(1) Since in our case the אשה was לוח for her מזונות

(2) It follows that while בעל was in מדינת הים her מעשה ידי' weren't "סיפקה" for her מזונות

iii) So how can בעל now say that she should have been מפרנס herself with מעשה ידי'

b) תירוץ

i) בדוחק herself מפרנס claims she could have been בעל

3) עמוד ב' at ברייתא

a) במדינת הים that a ממאנת made while he was בעל needn't pay the הלואות

4) תוספות

a) קשיא

i) From the ברייתא it's משמע that

(1) Unlike the דין for אשת ממאנת

(2) במדינת הים that הלואות פורע the אשתו גמורה made while he was בעל must be and בעל can't say that the אשה should have been מפרנס herself בדוחק

b) תירוץ

i) The *ברייתא* deals with where *ב"ד* had been *פוסק מזונות* for the *אשה* when *בעל* was *לא סיפקה לה מעשה ידי* because *במדינת הים*

ii) And

(1) once *בית דין* was *פוסק מזונות* because *לא סיפקה*

(2) *בעל* can no longer say that if the *אשה* was instead *לותר ואכלה* she should have been *מפרנסת* herself *בדוחק*

5) מהרש"א

a) *רש"י* on *ב' עמוד* at *מעותיו* *איבד את מעותיו* says that *בעל* must be *פורע* the *הלוואת* of *אשתו* *פוסק מזונות* where *בית דין* wasn't *גמורה*

b) *רש"י* agrees with *רי"ף*

תוספות ד"ה מאי פסקא

- 1) First הקדמה
 - a) תקנת חכמים because of a מפרנס אשתו חייב to be בעל is
 - b) מפרנס בניו ובנותיו חייב to be אב has no
- 2) Second הקדמה
 - a) מפרנס בניו ובנותיו חייב to be אב for תקנת חכמים Although there's no
 - b) Still
 - i) סמוכין על שולחנו If they're
 - ii) "ניחא לי' לזונן" It's obvious that
- 3) גמרא
 - a) מי שהלך למדינת הים
 - i) אין פוסקין מזונות לאשתו שמואל says
 - ii) because of חששות whose details aren't relevant here
- 4) ברייתא
 - a) מי שהלך למדינת הים
 - i) אשתו for פוסק מזונות is בית דין
 - ii) בניו ובנותיו for פוסק מזונות isn't בית דין but
- 5) גמרא
 - a) שמואל to קשיא
 - i) Presumably the ברייתא says that לאשתו פוסקין מזונות because the ברייתא isn't שמואל חושש for the חששות of
 - b) תירוץ
 - i) משרה אשתו על ידי שלישי בעל was ברייתא deals with where
 - ii) and
 - (1) for a reason not relevant here
 - (2) where בעל is שלישי על ידי שלישי אשתו none of the חששות apply
 - c) קשיא
 - i) בניו ובנותיו for פוסק מזונות also בית דין why isn't משרה על ידי שלישי בעל is
 - d) תירוץ
 - i) משרה בניו ובנותיו but not משרה אשתו בעל was
 - e) קשיא
 - i) בניו ובנותיו but not his משרה אשתו that he was מאי פסקא

6) תוספות

a) קשיא

i) why doesn't the גמרא answer that

(1) בעל was משרה אשתו because he's 'חייב במזונות'

(2) He wasn't בניו ובנותיו because he's not חייב במזונותיהם

b) מהרש"א based on תירוצ' based on רבינו שמשון

i) It must be that משרה אשתו when he was סמוכין על שולחנו בניו ובנותיו

(1) Because otherwise

(a) There's no evidence that ניחא לי' לזונן

(b) And it's a פשיטות that בניו ובנותיו for פוסק מזונות we're not פשיטות

ii) And when the גמרא says "מאי פסקא" the גמרא means to ask that

(1) why would השראה על ידי שלישי be מזין אשתו בעל

(2) at the same time that he's סמוכין על שולחנו בניו ובנותיו by having them be מזין

דף קז:

רש"י ד"ה איהי דאפסדה

[דף קז עמוד ב] בפרש"י בד"ה איהי היא דאפסדה כו' וכ"ת כו' תגבה כתובתה יחד כו' שמא לא מת ונוח כו' עכ"ל ר"ל דלכך היא תרצה יותר להתפרנס לעולם ואשמועינן תנא דאינה מתפרנסת אלא עד כדי כתובתה דאיהי אפסדה אנפשה להאמינה שגרשה וקרוב לזה כתבנו לעיל בשם התוס' אבל פירושו תמוה לכאורה דאם היא יודעת באמת שגרשה היאך סבורה שאם יבא בעלה שתהא כתובתה קיימת ואם יודעת בעצמה שמשקרה ולא גירשה כלל למה לא תאמין לעדים שאמרו שמת וסבורה שיבא בעלה ויש ליישב שהוא מפרש בששמעו בו שמת היינו בקול והשתא גם שיודעת בעצמה שמשקרת ולא גירשה סבורה היא לומר שהקול אינו אמת ובעלה חי ואם יבא תהא כל כתובתה קיימת אבל התוס' כתבו לעיל דע"כ איירי בששמעו בו שמת בעדים אלא שמכחישים אותה שאומרים שמת קודם הזמן שאומרת שגרשה ותו לא מידי כמ"ש לעיל ודו"ק:

תוספות ד"ה שמעו at דף קז. See

רש"י ד"ה חנן אומר איבד את מעותיו

בד"ה חנן כו' אבל אם הלוח את האשה מעות למזונותיה ע"מ כו' הא לא מיאנה משלם עכ"ל זו היא דעת הרי"ף דלא אמרינן הניח מעותיו על קרן הצבי אלא בפרנסה מעצמו אבל בלוותה ואכלה חייב לשלם ולא כדברי התוס' דאינו חייב לשלם אא"כ פסקו לה בית דין והא דלא מיאנה משלם היינו בפסקו לה בית דין כמ"ש התוס' לעיל ולקמן כמ"ש הרא"ש כל זה באורך ע"ש:

ד"ה אם בא (השני) at תוספות See

תוספות ד"ה עמד בדין ובא"ד אי חלה

תוס' בד"ה עמד בדין כו' וי"ל דבחלה נמי קנסין ליה משום דלא כנס כו' עכ"ל הא דלא קשיא הכא לפירוש ר"ח אם כן מאי פריך הואיל ומשום קנס מתפרנסת כמו שהקשו לעיל לפרש"י נראה משום דקנס זהכא משום דלא כנסה מיד דאז היה חייב במזונותיה השתא נמי חייב ושפיר פריך דבברח היבם ליכא למקנסיה מהאי טעמא דאימא דהניח לה צריי משא"כ בחלה אבל לפרש"י לעיל דמשום דלא כנסה ליכא למקנסיה דא"כ בחלה נמי יהא חייב אלא דוקא בברח איכא למקנסיה משום דרוצה לעגנה קשיא להו שפיר מאי פריך ודו"ק:

בא"ד דאי חלה הוא אחר כך פשיטא דאין להפסידה כו' עכ"ל ר"ל התם גבי הגיע זמן דקתני הגיע זמן ולא נשאו חייב לזונה כיון שכבר נתחייב לזונה מיד בהגיע זמנה פשיטא דלא מפקע שיעבודה בחלה הוא כמו באשתו גמורה דלא מפקע שיעבודה בחלה הוא אבל ביבמה לא שנינו בשום מקום דחייב לזונה כשהגיע זמנה אלא בברח אחר שעמד בדין ודומיא דהכי לפרש"י בחלה לא ולפירוש ר"ח נמי דה"ה חלה מכל מקום לא הוה פשיטא ומיהו לא הו' צריכי להכי דאי נמי דאיירי התם נמי בחלה אחר כך תקשי לפרש"י תפשוט התם מהכא דחלה לא כיון דלא אסיק אדעתיה האי תירוצא שכתבו דשאני יבמה דלא אגידה כו' אלא דהאמת קאמרי דהתם בחלה אח"כ פשיטא דאין להפסידה אחר כך כיון שנתחייב כבר בהגיע זמן ודו"ק:

1) הקדמה

- a) "הגיע זמן" for a יבם happens when three months after the בית דין tells the יבם "כנס או פטור either"

2) Second הקדמה

- a) If a יבם is בורח after הגעת זמן we're קונס him to be מזין the יבמה

3) רש"י

- a) The קנס applies only where the יבם was בורח
b) But "חלה לא" –if חלה there is no קנס and the יבם isn't חייב to be מזין the יבמה

4) מהרש"א

- a) רש"י of שיטה to the שאלה
i) Why are we קונס the יבם if he was בורח
b) Possible תשובה
i) We're קונס the יבם for not being מיד
ii) And the קנס is to give him the same מזונות that he'd have had if he were אשתו גמורה and the יבמה had become כונס מיד
c) קשיא
i) Then for רש"י why aren't we also קונס a יבם who is חלה

- ii) After all if he were מיד כונס he'd also have been חייב to be מזין the יבמה as אשתו גמורה
- d) תירוץ
- i) You're right that for רש"י it can't be that we're קונס the בורה for not being מיד כונס
- ii) instead
- (1) The יבמה the מעגן he was בריחה because by his קנס for בורה is
- (2) This קנס doesn't apply to a יבם who was חלה
- 5) ירושלמי based on רבינו חננאל
- a) If the יבם was חלה
- i) He's also חייב to be מזין the יבמה at הגעת זמן
- ii) Because we're קונס him the same as a בורה
- 6) מהרש"א
- a) Note for ר"ח that
- i) Since the קנס for חלה must be based on the יבם not having been מיד כונס
- ii) It's מסתבר that the קנס for בורה is also based on the יבם not having been מיד כונס
- 7) גמרא here
- a) שמואל says
- i) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות
- ii) because we're חושש for צררי or שמא אמר צאי as we've established earlier in ד"ה ששמעו (הראשון)
- b) שמואל to קשיא
- i) according to רש"י
- (1) Why is it that we're פוסק מזונות for a יבם who was בורה
- (2) and we're not חושש for צררי or שמא אמר צאי
- ii) according to ר"ח
- (1) Why is it that we're פוסק מזונות for a יבם who was בורה or was חלה
- (2) and we're not חושש for צררי or שמא אמר צאי
- 8) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רש"י to קשיא
- i) The גמרא should have answered that
- ii) יבם שברה is a special case where we need to ignore these חששות because we need to be קונס the יבם for being מעגן the יבמה
- 9) מהרש"א

a) קשיא

i) Why doesn't רבינו חננאל ask the same קשיא to תוספות

ii) namely

(1) The גמרא should have answered that

(a) יבם שחלה and יבם שברח are special cases where we need to ignore these חששות

(b) because we need to be קונס the יבם for not being מיד קונס and in this way avoiding a חיוב מזונות to the אשה as אשתו גמורה

b) תירוץ

i) Since for ר"ח the קנס is based on the יבם now having been מזין the יבמה

ii) This קשיא of תוספות can't apply for ר"ח to בורח since it's possible that

(1) in fact the יבם was צררי before he was בורח

(2) so the יבם didn't avoid מזונות at all and there's no need to be קונס the יבם

(3) So the גמרא is correct in saying that it's a קשיא to שמואל why we're מחייב the יבם to pay מזונות despite the חשש that he may have already paid her with צררי

c) קשיא

i) But

(1) חלה where

(2) the יבם is before us and doesn't claim צררי

ii) so we understand even for שמואל why לצררי

iii) so תוספות should have asked also for ר"ח that the גמרא should have answered its קשיא this way

d) תירוץ

i) ר"ח says that in fact the גמרא doesn't ask its קשיא to שמואל from חלה

ii) The גמרא asks its קשיא to שמואל only from יבם שברח

10) דף נו. at משנה

a) "הגעת זמן" for an ארוס means חדשים י"ב have passed from אירוסין and there has been no נישואין

b) At הגעת זמן an ארוס is חייב to give מזונות to the ארוסה

11) דף ב. at גמרא

a) איבעיא

i) Is there a חיוב מזונות if the ארוס is חולה

12) מהרש"א part 1 as explained by תוספות

- a) the איבעיא of the גמרא applies
 - i) only where the ארוס was חלה when הגיע זמן
 - ii) but where חלה after הגעת זמן it's a פשיטות that the ארוס is חייב במזונות
- b) Here's why
 - i) For ארוס we know from the משנה at דף נז. that there's a חיוב מזונות at הגעת זמן whether or not חלה or ברה
 - ii) It follows
 - (1) if ארוס is חלה after הגעת זמן it's a פשיטות that he's חייב במזונות because the חולי can't be מפקיע the חיוב מזונות that began at הגעת זמן
 - (2) the same as a חולי can't be מפקיע the חיוב מזונות of a בעל to his גמורה אשתו
 - iii) so it must be that the איבעיא applies when he was already חלה at הגעת זמן before the חיוב מזונות applied

13) מהרש"א part 2 as explained by תוספות

- a) הקדמה
 - i) For רש"י we've established that there's never a חיוב מזונות for שחלה יבם
 - ii) For ר"ח we've established that there is a חיוב מזונות for שחלה יבם
- b) שאלה
 - i) For ר"ח does this חיוב מזונות for יבם apply even if חלה at הגעת זמן
- c) תשובה
 - i) no
 - ii) הגעת זמן after חלה where חייב במזונות יבם שחלה ר"ח says that
 - iii) Because it's more מסתבר to apply this חיוב
 - (1) where חלה after הגעת זמן and the יבם was פושע קצת in not being מיד כונס and not becoming חייב במזונות at הגעת זמן
 - (2) than where חלה at הגעת זמן and he wasn't פושע at all
- d) קשיא
 - i) The same as we said for ארוס
 - ii) Say also for יבם according to חננאל רבינו that
 - (1) if יבם is חלה after הגעת זמן it's a פשיטות that he's חייב במזונות because the חולי can't be מפקיע the חיוב מזונות that began at הגעת זמן
 - (2) so it must be that יבמות in ירושלמי teaches that יבם is חייב במזונות even where חלה בהגעת זמן
- e) תירוץ
 - i) Unlike for ארוס

- (1) There is no general חיוב מזונות for יבם that begins at זמן הגעת חלה
- (2) Since for יבם the חיוב מזונות applies only for ברה or חלה

14) תוספות part 3

- a) רש"י to קשיא
 - i) Since we've established for רש"י that יבם isn't במזונות even where he was חלה after זמן הגעת זמן and was פשע קצת by not being כונס at זמן הגעת חלה
 - ii) the גמרא at דף ב: ought to have been פושט that it's a כל שכן that an ארוס isn't חייב by פושע at all where חלה at זמן הגעת זמן and he wasn't פושע at all
- b) תירוץ
 - i) ארוסתו אגידא בי' טפי

15) מהרש"א

- a) תוספות to קשיא
 - i) To ask its רש"י to קשיא
 - (1) Why did תוספות need to rely on a כל שכן that
 - (a) since according to רש"י for יבם there is no חיוב מזונות even if חלה after פשע קצת where הגעת זמן
 - (b) הגעת זמן at חלה for ארוס there ought to be no חיוב מזונות for חלה at זמן הגעת זמן where the ארוס wasn't פושע at all
 - (2) When תוספות could have asked the same קשיא
 - (a) even if for ארוס the איבעיא had applied only where חלה after זמן הגעת זמן
 - (b) by way of מצינו במה מצינו from יבם where for רש"י there is no חיוב מזונות even if חלה after זמן הגעת זמן
 - ii) And the תירוץ of טפי בי' אגידא would have applied just as well
- b) תירוץ
 - i) You're right that תוספות could have asked its קשיא even if for ארוס the איבעיא applied where חלה after זמן הגעת זמן
 - ii) תוספות asks its קשיא by way of כל שכן only to teach that
 - (1) for the reason mentioned earlier
 - (2) it's a פשיטות that for ארוס there's a חיוב מזונות if חלה after זמן הגעת זמן
 - (3) So the איבעיא for ארוס can apply only here חלה at זמן הגעת זמן

תוספות ד"ה הני מאני

**בד"ה הני מאני כו' ועוד אמר רבי מזמסיק כו' משום דמצרפי פירוש שמעורב בהן כו'
עכ"ל זו הראיה מפורשת בתוספות פרק אין מעמידין דהא בשלנו איכא יורקא ולא מצריף
עכ"ל ע"ש וק"ל:**

תוספות ד"ה חנן אומר

בד"ה חנן אומר כו' וקשה אם כן אפילו שכרו לא יהא לו דהא תנן כו' דדמי חמורו אינו חייב לשלם לפי שהוא בפניו כו' עכ"ל יש לדקדק מי הכריחם לכל זה אמאי לא תקשי להו בפשיטות כיון דלא שייכא תקנת חכמים בפניו ולכך לא משלם לו כל הפסידות אם כן אפילו שכרו לא יהא לו כדין כל מבריה ארי ויש ליישב לפי ר"ת דפורע חובו [דמקרי] מבריה ארי בפרק אין בין המודר דוקא בפרנסת אשתו הוא דקאמר משום שיכולה לצמצם ולפרנס דהשתא ליכא לאוכוחי למפטר מבריה ארי בדאיכא פסידא אלא שבאו להוכיח מיהת מהך דנפלה לגינה כו' ולמיפטר משום מבריה ארי מדעתו בדליכא פסידא אם כן כיון דבפניו חשבינן כאילו לית ליה פסידא ואינו משלם לו חמורו שכרו נמי לא ישלם לו משום דהוי מבריה ארי ושכרו נמי לאו משום פסידא ובהכי ניחא מה שכתבו ומשמע לישנא קמא מדעתו אף על גב דאית ליה פסידא פטור וע"כ לא אפשר לפרש כן כו' אדרבה תקשי להו דע"כ מדעתו אף על גב דאית ליה פסידא פטור כמו פורע חובו כמו שהקשו התוספות בפ' הכונס לתירוץ דא"נ מבריה ארי לית ליה פסידא ולפירוש ר"ת ניחא דלא קשיא להו הכא מפורע חובו ומיהו גם [למה] שכתבו לעיל לחלק דלא שייכא תקנת חכמים בפורע חובו ניחא נמי דלק"מ מפורע חובו ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) If ראוּבן is מבריה ארי from שמעון נכסי שמעון then שמעון is פטור from making any payment to ראוּבן

2) Second הקדמה

- a) רבינו תם
- i) There is no דין of מבריה ארי where there is הפסד to ראוּבן
- ii) for example שמעון has to pay ראוּבן if ראוּבן is פורע the חוב of שמעון
- b) בעל תוספות of רבי
- i) The דין of מבריה ארי applies even where there is הפסד to ראוּבן
- ii) It follows that שמעון doesn't have to pay ראוּבן if ראוּבן was פורע חובו

3) Third הקדמה

- a) משנה
- i) If שמעון went to מדינת הים and ראוּבן was שמעון מפרנס אשת שמעון
- ii) ראוּבן איבד את מעותיו חנן says
- b) קשיא
- i) For רבי
- (1) I understand that ראוּבן איבד מעותיו
- (2) because the case counts as פטור where רבי says שמעון is פטור because the דין of מבריה ארי applies even where there is הפסד to ראוּבן

- ii) But for רבינו תם
 - (1) Since there is הפסד to ראובן
 - (2) there should be no דין of מבריה ארי and שמעון should be חייב
- c) תירוץ
 - i) "לפי שיכולה לצמצם"
 - ii) פרטים of this תירוץ aren't relevant here
- 4) Fourth הקדמה
 - a) First case in בבא מציעא
 - i) If ראובן pays שכר to be מקדם ברועים ומקלות for the benefit of שמעון
 - ii) שמעון can recover the שכר from ראובן
 - b) Second case in בבא מציעא
 - i) ה' בטל מסלע
 - ii) נותן לו שכרו כפועל בטל
 - c) תוספות
 - i) קשיא
 - (1) For רבינו תם we understand that these cases doesn't count as מבריה ארי because ראובן was מפסיד the שכר he paid or his own טירחא
 - (2) But for רבי why don't these cases count as מבריה ארי despite the הפסד
 - ii) רבי שיטה of תירוץ
 - (1) there is a תקנת חכמים that שמעון pay ראובן where ראובן was מציל the ממון of שמעון in an unexpected and urgent event
 - d) רבי שיטה of שאלה
 - i) Why is there no תקנת חכמים for חוב של חבירו or for שפירנס אשת חבירו
 - e) תשובה
 - i) In these cases there is no unexpected and urgent event that would bring about the תקנת חכמים
- 5) Fifth הקדמה
 - i) הכונס in גמרא of לישנא קמא
 - ii) as a general rule there is a דין מבריה ארי even where there is הפסד to ראובן
 - b) תוספות and מהרש"א explain that
 - i) For ר"ת
 - (1) The גמרא in הכונס refers to a special case where although there is **actual** הפסד to ראובן
 - (2) מצד הדין we consider that there is no הפסד even for שכר and טרחא

- (3) As we'll explain below in the case of שטף נהר
- ii) For רבי
- (1) The גמרא in הכונס refers to a special case where there is no תקנת חכמים
- (2) As we'll explain below in the case of שטף נהר
- 6) Sixth תוספות – הקדמה of סוגיא of שטף נהר in בבא קמא as explained by
- a) The case
- i) שטף נהר חמור ראובן וחמור שמעון
- ii) של ראובן יפה מנה ושל שמעון מאתים
- iii) והניח ראובן את שלו והציל את של שמעון
- b) The דין
- i) אין לו אלא שכרו
- c) Here's why
- i) שוטף נהר was ראובן של בפניו at the time when the שוטף נהר was שמעון
- ii) Now
- (1) For רבינו תם
- (a) we treat the case מצד הדין as if ראובן was מפסיד neither his חמור nor his טרחא
- (b) Because ראובן should have let שמעון act and be מטריח himself to protect his own חמור
- (c) So the דין of מבריה ארי applies despite the actual הפסד
- (2) For רבי
- (a) the דין of מבריה ארי isn't affected by תקנת חכמים
- (b) because ראובן should have let שמעון act and be מטריח himself to protect his own חמור
- 7) תוספות
- a) קשיא
- i) Based on the הקדמות
- ii) שמעון ought not to have to pay even the שכר of ראובן in the case of שטף נהר
- 8) הכונס of the גמרא המשך
- a) לישנא בתרא says that there is no דין מבריה ארי where there's הפסד
- b) in תוספות the הכונס asks that based on לישנא בתרא there ought to be a חיוב תשלומין for פורע חוב של חברו
- 9) מהרש"א

- a) תוספות doesn't ask the same קשיא in our סוגיא because we've explained that תוספות here says that
- i) For רבינו תם in fact there is no דין מבריה ארי where there's a הפסד and in fact שמעון is חייב to pay ראובן for being פורע the חוב of שמעון
 - ii) For רבי
 - (1) there is a חיוב to pay where there's a הפסד only where there's a תקנת חכמים
 - (2) and for פורע חובו there's no תקנת חכמים

דף קח.

תוספות ד"ה ובמקום שנוטלין שכר

[דף קח עמוד א] בד"ה ובמקום שנוטלין כו' ואם אין המחזיר רוצה לקבל שכר כו' עכ"ל דאע"ג דשרי לו לקבל אינו רוצה לקבל שכר המצוה שעשה ומתוקמא שפיר בכה"ג אבל בהיפוך בנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר ואין נכסיו אסורין על בעל אבידה לא מתוקמא שפיר דאמאי אין בעל אבידה מעכבו וק"ל:

1) Here are two אופנים where a בעל אבידה can't pay שכר to a מחזיר אבידה and must instead pay the שכר to הקדש – "תפול הנאה להקדש" –

a) אופן First

i) both the בעל אבידה and the מחזיר are מודר from having הנאה from the other

ii) so the מחזיר can't accept שכר and the בעל אבידה can't be מעכב the שכר

b) second אופן

i) בעל אבידה is מודר from having הנאה from the מחזיר but the מחזיר isn't מודר from having הנאה from the בעל אבידה

ii) Although in this case the מחזיר can take the שכר

iii) Still

(1) if the מחזיר doesn't want to take שכר for the מצוה of אבידה

(2) בעל אבידה can't be מעכב the שכר and תפול הנאה להקדש applies

2) מהרש"א

a) Note that

i) Where בעל אבידה isn't מודר from having הנאה from the מחזיר but the מחזיר is מודר from having הנאה from the בעל אבידה

ii) Although the מחזיר can't accept שכר from the בעל אבידה

iii) the בעל אבידה can be מעכב the שכר and תפול הנאה להקדש doesn't apply

תוספות ד"ה ועל העתיד

בד"ה ועל העתיד כו' ועל הגבוי כו' ונאבד מיד השליח לאחר שנתרמה התרומה דאי כו' עכ"ל לא קאי אלא על הגבוי שנאבד מיד השליח אבל האבוד מיד גבאי אף קודם שנתרמה אינו באחריות הבעלים כמ"ש התוספות בפרק הזהב וק"ל:

- 1) שקלים were נתנם from a לשכה in ירושלים and placed in קופות
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) If a גבאי received שקלים from בעלים and lost the שקלים
 - i) בעלים aren't responsible for the lost שקלים whether they were lost before or after שקלים were נתנם from the לשכה to the קופות
 - b) If a שליח received שקלים from בעלים and lost them before the שליח gave them to the גבאי
 - i) בעלים are responsible if the loss happened before שקלים were נתנם from the לשכה to the קופות

תוספות ד"ה הא מני

בד"ה הא מני כו' ולא דמי לעושה לו מלאכה דאסור אף על גב דלא מצי תבע ליה כו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא מצי תבע ליה מיניה שכרו דאפילו יורד שלא ברשות ועושה מלאכת חבירו נותן לו מה שהנהו כמ"ש התוספות לעיל ודוחק לפרש דלכך לא מצי תבע ליה השתא דנודר נאסר במלאכתו ולא נהנה ממלאכתו כלום דאם כן לא הוי דומיא דפורע חובו דהתם לא מצי תבע ליה כלל אפילו בלא נדר ויש ליישב דבריהם בנודר ממעשה ידי אשתו דנאסר במלאכתה אף על גב דהיא לא מצית תבעה ליה אשכרה אף בלא נדר דמעשה ידיה שלו והוה ממש דומה לפורע חובו דבלאו נדר נמי לא מצי תבע ליה דהוי מברית ארי ודו"ק:

בא"ד הביא רמב"ם מן הירושלמי דה"ה בשאר חובין דגרסינן כו' ואור"ת דע"כ פליג כו' עכ"ל דברי הירושלמי גם דברי ר"ת עליו מבוארים יותר בדברי הרא"ש ע"ש:

- 1) First הקדמה
 - a) שאלה
 - i) Can ראובן be מודר from having הנאה from שמעון if מהנה שמעון ראובן
 - b) תשובה
 - i) Yes, if this is a kind of הנאה for which ראובן can't demand payment from שמעון
- 2) Second הקדמה
 - a) If ראובן is פורע the חוב of שמעון then ראובן can't be תובע that שמעון pay ראובן for his הפסד
 - b) it follows from the first הקדמה that ראובן can be פורע the חוב of שמעון if שמעון is מודר from having הנאה from ראובן
- 3) תוספות part 1
 - a) ראובן can't do any מלאכה for שמעון if שמעון is מודר from having הנאה from ראובן
- 4) תוספות part 2
 - a) הקדמה
 - i) If ראובן is שמעון שדה לתוך שדה שמעון and does a מלאכה for שמעון
 - ii) ראובן can't be תובע that שמעון pay him
 - b) קשיא
 - i) פורע חובו based on the second הקדמה
 - ii) ראובן ought to be permitted to do work for שמעון even if שמעון is מודר from having הנאה from ראובן
- 5) מהרש"א
 - a) תוספות of הקדמה on קשיא

- i) In fact the הלכה is that
 - (1) Not only can ראובן be תובע payment from שמעון where ראובן was יורד לתוך שדה של שמעון
 - (2) But ראובן can make this תביעה even where he's יורד without the רשות of שמעון!
- b) תירוץ
 - i) תוספות asks its קשיא from this case:
 - (1) שמעון was מודר from having הנאה from ראובן and ראובן was then יורד to the שדה of שמעון and did a מלאכה for שמעון
 - (2) Here
 - (a) ראובן can't be תובע from שמעון
 - (b) because שמעון in fact has no הנאה because he's אסור to have הנאה from the work of ראובן
 - ii) And תוספות asks that
 - (1) based on the second פורע חובו for הקדמה
 - (a) ראובן should be מותר to do a מלאכה for שמעון in this case
 - (b) Because ראובן can't be תובע שמעון for payment
- c) קשיא
 - i) תוספות should have answered that the הקדמה from פורע חובו doesn't apply
 - ii) Because
 - (1) ראובן can't be תובע payment from שמעון for פריעת חוב even if שמעון isn't מודר from ראובן
 - (2) And it's possible that this is the reason why ראובן can be פורע the חוב of שמעון even if שמעון is מודר from having הנאה from ראובן
- d) תירוץ
 - i) When תוספות asks that based on פורע חוב the דין should be that ראובן is מותר to do a מלאכה for שמעון who is מודר from having הנאה from ראובן
 - ii) תוספות refers to a case where אשת שמעון does a מלאכה for שמעון who is מודר from having הנאה from her
 - iii) Note that
 - (1) because her מעשה ידי belong to שמעון
 - (2) אשת שמעון couldn't be תובע from שמעון even where שמעון isn't מודר from having הנאה from מעשה ידי
 - iv) And still
 - (1) Despite the דין for פורע חובו

(2) she can't do a מלאכה for him if he's מודר from ידי' מעשה

דף קח:

תוספות ד"ה אמר רבא

[דף קח עמוד ב] תוס' בד"ה אמר רבא דעסיק כו' ולהכי פריך מאן כו' אבל כו' בבנים קטנים כו' עכ"ל ר"ל דע"כ לדבריך תמיהת אדמון אינו רק לעוסק בתורה וזהו דוחק אדמון סתמא קמתמה אף על שאינו עוסק בתורה וכ"כ מהרש"ל מיהו ק"ק להאי תירוץ דאכתי קשה בגדול העוסק בתורה אמאי הבנות יזונו והבן יחזור על הפתחים כיון דמצוה לזון הבנות ק"ו לבן העוסק בתורה כדאמרינן התם ויש ליישב ודו"ק:

1) משנה

- a) מי שמת והניח בנים ובנות
- b) בזמן שהנכסים מועטין הבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים
- c) אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי

2) גמרא

- a) אביי
 - i) This is what אדמון asks: "בשביל שאני זכר וראוי לעסוק בתורה הפסדתי בתמי"
- b) רבא
 - i) אביי to קשיא
 - (1) It's not מסתבר that אדמון would think that בנים who are "ראוי לעסוק בתורה" should have a preference in ירושה

3) פרק נערה in ברייתא

- a) מצוה לזון את הבנות וק"ו לבנים העוסקים בתורה

4) תוספות

- a) רבא to קשיא
 - i) The ברייתא proves that we do treat בנים favorably because they're ראויים לעסוק בתורה
- b) תירוץ
 - i) The ברייתא
 - (1) deals with מזונות for בנים קטנים who are all ראויים to be עוסק בתורה when they later become גדולים
 - (2) and it doesn't treat any בן differently from any other בן
 - ii) While our משנה deals with גדולים בנים who are either actually עוסקין בתורה or aren't actually עוסקין בתורה
 - iii) now

(1) בנימין אביו says that אדמו"ן holds that for גדולים בנימין it's מסתבר to favor the בנימין
עוסקין בתורה גדולים who are actually עוסק בתורה גדולים over בנימין גדולים who aren't עוסקין בתורה

(2) While רבא says

(a) It's a דוחק to say that this is what אדמו"ן means

(b) since it's משמע from the לשון of אדמו"ן that he asks that all בנימין be
treated favorably including any גדולים בנימין who aren't עוסק בתורה

5) מהרש"א

a) קשיא

i) I can understand that from the לשון of אדמו"ן it's not משמע that אדמו"ן gives a
preference in ירושה to גדולים בנימין who are עוסקין בתורה

ii) But

(1) the ברייתא in נערה still proves that

(a) Although it's a מצוה to be מזין בנות

(b) it's a קל וחומר that it's a greater מצוה to give מזונות to בנימין קטנים who are
ראוים לעסוק בתורה

(2) It follows that it's even a greater מצוה to give מזונות to גדולים בנימין who are
עוסקין בתורה

(3) So why in fact does our משנה say על הפתחים יחזרו והבנים יזונו והבנות יזונו even for
עוסקין בתורה בנימין גדולים who are actually עוסקין בתורה

תוספות ד"ה שמע מינה

בד"ה שמע מינה מזרבנן כו' שאינו יודע התלמוד אמאי הוי נקט האי לישנא דכדי שמן ומיהו כו' עכ"ל ר"ל המקשה הכא ש"מ מזרבנן כו' לא ידע הא דמסיק הא דנקט כדי שמן משום דפליגי ביש בלשון הזה לשון קנקנים אלא דהוה ס"ד דנקט כדי שמן משום דפליגי בהא אי הוה כרימון בקליפתו או לא ואהא קשיא להו לבתר דידע המקשה דיש לפרש דפליגי ביש בלשון הזה כו' לא ניחא ליה לאוקמא דפליגי אי הוה כרימון בקליפתו ומקשה לר"ה בר אבא ואפ"ה משני כו' ויש לדקדק דאימא דודאי לבתר דידע דיש לפרש דפליגי ביש בלשון הזה לא ניחא ליה לאוקמא דפליגי אי הוה כרימון בקליפתו אלא דלכ"ע הוה כטענו רימון בקליפתו והמתרץ לא השיב לו דפליגי באם הוה כרימון בקליפתו אלא דלכ"ע הוה כרימון בקליפתו אם טענו בהדיא שמן וקנקנים דהשתא פליגי נמי ביש בלשון הזה קנקנים ולכך לאדמון דיש בלשון הזה לשון קנקנים וה"ל כטוענו רימון בקליפתו ולרבנן אין בלשון הזה לשון קנקנים ולא הוה כטוענו רימון בקליפתו ויש ליישב דאי לכ"ע הוה כטוענו רימון בקליפתו לא הוה לן למימר נמי דאין בלשון הזה לשון קנקנים ודו"ק:

1) First הקדמה

a) The הודאה במקצת הטענה of שבועה applies only where there is a

2) Second הקדמה

a) All agree that there is a טענה if הודאה ממקצה טענה

b) And all agree that there is a טענה if הודאה ממקצה טענה that counts the same as טענו חטין והודה במקצת חטין

3) Third הקדמה

a) All agree that if "טענו חטין והודה בשעורים" there is no הודאה במקצת הטענה

4) Fourth הקדמה

a) If "טענו חטין ושעורין והודה בשעורין"

i) רב נחמן says there is a טענה and the הודאה במקצת טענה and the נתבע is חייב to make a שבועה

ii) ר' חייא בר אבא says there is no טענה and the הודאה במקצת טענה and the נתבע is פטור from making a שבועה

5) Fifth הקדמה

a) If הודה בכדים and כדים and שמן both טענו

i) if the דין is that שמן and כדים count as רמון בקליפתו then the case counts as טענו and the הודאה במקצת הטענה where all agree that there is טענו חטין והודה במקצת חטין and the נתבע is חייב to make a שבועה

ii) if the דין is that שמן and כדים don't count as רמון בקליפתו then the case counts as טענו חטין ושעורין והודה בשעורים where

(1) For רב נחמן there is a הודאה במקצת הטענה and the נתבע is חייב to make a שבועה

(2) For ר' חייא בר אבא there is no הודאה במקצת הטענה and the נתבע isn't חייב to make a שבועה

6) Sixth הקדמה

a) שאלה

- i) If "טענו עשרה כדי שמן" does this count as if the תובע was טענו both שמן and also כדים
- ii) Or is the meaning only that the תובע was טענו enough שמן to fill 10 כדים but he wasn't טענו כדים

b) תשובה

- i) Depends on whether יש בלשון הזה לשון קנקנים
(1) If "יש בלשון הזה לשון קנקנים" he was also טענו כדים
(2) If "אין בלשון הזה לשון קנקנים" he wasn't טענו כדים

7) גמרא as explained by the משנה

a) הטוען את חבירו עשרה כדי שמן והודה בקנקנים

- i) אדמון says this is a טענה במקצת טענה and the נתבע is חייב to make a שבועה
- ii) רבנן say there is no טענה במקצת טענה and the נתבע is פטור

8) רב נחמן to קשיא – מהרש"א and תוספות as understood by the גמרא of the הוה אמינא

a) קשיא

- i) Why doesn't the משנה present the מחלוקת between אדמון and רבנן in the usual form of חטין and שעורין

b) תירוץ

- i) The משנה deals with שמן and כדים because אדמון and רבנן disagree only on whether שמן and כדים count as רמון בקליפתו and this מחלוקת obviously doesn't apply in the usual case of חטין and שעורין

ii) namely

iii) both אדמון and רבנן agree that

(1) פטור is טענו חטין ושעורים והודה בשעורים ר' חייא בר אבא

(2) And שמן and כדים both טענו תובע יש בלשון הזה לשון קנקנים

iv) And the מחלוקת between אדמון and רבנן is whether דינו כרמון בקליפתו

(1) טענו חטין והודה במקצת אדמון says דינו כרמון בקליפתו and the case counts as חטין that's חייב

(2) טענו חטין ושעורין והודה רבנן say דינו כרמון בקליפתו and the case counts as ר' חייא בר אבא for פטור and is בשעורין

c) This is a קשיא to רב נחמן

9) רב נחמן for רבא of תירוץ

- a) It's more מסתבר that the משנה presents the מחלוקת between אדמון and רבנן in the form of שמן and כדים
- i) Not because they disagree on whether שמן and כדים count as רמון בקליפתו
- ii) But because they disagree on whether יש בלשון עשרה כדי שמן לשון קנקנים
- b) namely
- i) Both אדמון and רבנן agree that
- (1) ר' נחמן is correct that טענו חטין ושעורים והודה בשעורים חייב ר' אבא
- (2) רמון בקליפתו of דין There is no
- ii) now
- (1) טוענו חטין ושעורין and the case counts as יש בלשון הזה לשון קנקנים אדמון says רב נחמן חייב that's for והודה בשעורין
- (2) טוענו חטין והודה as so the case counts אין בלשון הזה לשון קנקנים רבנן say חייב פטור because there is no הטענה במקצת הודאה בשעורין
- c) This is a קשיא ר' חייא בר אבא to קשיא
- 10) ר' חייא בר אבא for רב שימי בר אשי תירוץ of
- a) Unlike רבא who says that it's more מסתבר that אדמון and רבנן disagree on whether יש בלשון הזה לשון קנקנים
- b) הוה אמינא that שימי בר אשי follows the שיטה of
- i) רמון בקליפתו of דין אדמון and רבנן disagree on whether there is a
- ii) but agree that
- (1) יש בלשון הזה לשון קנקנים
- (a) and that ר' חייא בר אבא is correct that
- (i) טענו חטין ושעורין והודה בשעורין for
- (ii) פטור is נתבע and the הודאה במקצת הטענה there is no
- 11) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why doesn't שימי בר אשי
- (1) agree with רבא that אדמון and רבנן disagree on whether יש בלשון הזה לשון קנקנים
- (2) and say that אדמון and רבנן both agree that
- (a) רמון בקליפתו of דין there is a
- (b) טענו חטין ושעורין והודה בשעורין ר' חייא בר אבא is correct that for פטור is נתבע and the הודאה במקצת הטענה there is no
- ii) with the result that

(1) for רבנן who say אין בלשון הזה לשון קנקנים the case counts as טענו חטין והודה where there is no בשעורין במקצת הטענה and there is no חיוב to make a שבועה

(2) for אדמון who says יש בלשון הזה לשון קנקנים the case counts as טענו חטין והודה where there is a במקצת הטענה and there is a חיוב to make a שבועה

b) תירוץ

i) If both רבנן and אדמון were to agree that שמן and כדים are one unit and count as רמון בקליפתו it's not מסתבר that either מאן דאמר would say for שמן that אין בלשון הזה לשון קנקנים

דף קח: ודף קט.

תוספות ד"ה הפוסק ורש"י ד"ה במה דברים אמורים

בד"ה הפוסק כו' הואיל ופסק במעמדה הוי תנאי גדולה כו' ומסיק כופין לבעל כו' עכ"ל ושפיר קאמר תנא בד"א בגדולה כו' אמתני' ובפסק האב ודלא כפירוש רש"י לקמן דאברייטא קאי וק"ל:

[דף קט עמוד א] בפרש"י בד"ה בד"א אברייטא קאי עכ"ל משום דמשמע ליה הא דגדולה תנאה תנאי בפסקה לעצמה ולא כמ"ש התוספות בשם הירושלמי דאירי מתני' בפסק במעמדה ולכך הוי תנאה דגדולה תנאי ושפיר קאי אמתניתין מיהו יש לדקדק דנהי דמשמע ליה לרש"י דתנאי גדולה הוי תנאי בפסקה לעצמה דוקא מכל מקום מצי קאי אמתניתין שאמר אדמון יכולה כו' אילו אני פסקתי לעצמי אשב כו' ואהא קתני בד"א בגדולה כו' דהשתא ניתא טפי דקאי אדברי אדמון דהלכתא כוותיה אבל אי קאי אברייטא לא קאי אלא אתנא קמא ויש ליישב דע"כ פסיקא ליה לתלמודא דקאי אברייטא דאי אמתניתין היכי בעי למימר אילימא כופין לאב איפכא מבעיא ליה דמשמע דאי הוה תני איפכא בד"א שפסקה לעצמה תלבין כו' בקטנה אבל בגדולה כופין לאב לכ"ע משום דתנאה תנאי הוה ניתא וזה אינו דאם כן מהאי טעמא מכ"ש ברישא בפסק האב דתנאו תנאי וכופין אותו ואמאי קתני תלבין אבל אברייטא ניתא דבפסק האב לא תשב ותלבין אלא שאומרת מה אני יכולה לעשות וכופין הבעל ולא איצטריך לומר כופין לאב ודו"ק:

1) משנה

- a) הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל
 - i) חכמים אומרים תשב עד שתלבין ראשה
 - ii) אדמון אומר יכולה היא שתאמר
 - (1) אלו אני פסקתי לעצמי אשב עד שתלבין ראשי
 - (2) עכשיו שאבא פסק מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור

2) מהרש"א as explained by תוספות and רש"י of מחלוקת

- a) רש"י
 - i) The ארוסה מעמד of the פוסק in the מעמד where אב wasn't פוסק applies even משנה
 - ii) And still חכמים say תשב עד שתלבין ראשה
- b) according to ירושלמי תוספות
 - i) The ארוסה מעמד of the פוסק in the מעמד where אב was פוסק applies only משנה
 - ii) Because otherwise חכמים would agree that she can say to בעל "או כנוס או פטור":

3) ברייתא א'

- a) פסקה היא עצמה and חכמים disagree only where אדמון
- b) Because

- i) if it's only אב who is פוסק
 - ii) "או כנוס או פטור": בעל would agree that she can say
- 4) ברייתא ב'
 - a) תשב עד שתלבין ראשה "במה דברים אמורים"
 - i) Only for a גדולה whose תנאה is a תנאי in the sense that it is binding
 - b) But
 - i) for a קטנה whose תנאה isn't binding the דין isn't תשב
 - ii) Instead the דין is "כופין" as we'll explain further below
- 5) ברייתא א' and ברייתא ב' disagree on whether the "במה דברים אמורים" refers to that were said in the משנה or to דברים that were said in ברייתא א'
 - a) מהרש"א as explained by רש"י of שיטה
 - i) Since we've established for רש"י that רבנן in the משנה say תשב even where אב was פוסק not in the מעמד of the אשה and the אשה made no תנאה altogether
 - ii) It can't be that ברייתא ב' would say
 - (1) תשב במה דברים אמורים
 - (2) Only where the תנאה is made by a גדולה who is bound by her תנאה
 - iii) so it must be that
 - (1) ברייתא א' refers to ברייתא א' where רבנן say תשב only if she was פוסקת
 - (2) And ברייתא ב' teaches that
 - (a) תשב because she's bound by her פסיקה
 - (b) Only for a גדולה who can be bound by her תנאה
 - b) מהרש"א as explained by תוספות of שיטה
 - i) Since we've established for תוספות that
 - (1) רבנן in the משנה say תשב only where אב was פוסק in the מעמד of the ארוסה and she's bound by participating by her מעמד in the תנאה of אב
 - ii) It follows that ברייתא ב'
 - (1) can refer to the משנה as well as to ברייתא א'
 - iii) namely
 - (1) ברייתא ב' can teach for the משנה that it's only when she's a גדולה that she's bound by participating by her מעמד in the תנאה of אב
 - (2) And ברייתא א' can teach for ברייתא א' that it's only when she's a גדולה that she's bound by her own פסיקה
- 6) מהרש"א
 - a) קשיא

- i) For רש"י too we ought to say that ברייתא ב' can refer also to the משנה
 - (1) Meaning to that part of the משנה where אדמון disagrees with רבנן and teaches that the אשה can say
 - (a) "If I had been פוסק myself
 - (b) I'd understand that I'd be ראשי עד שתלבין ראשי"
 - (2) And אדמון ברייתא ב' teaches for אדמון that
 - (a) Even had she made her פסיקה
 - (b) The דין would have been ראשה עד שתלבין ראשה only if she was a גדולה whose תנאה is binding
 - ii) In fact
 - (1) רש"י should have preferred to say that ברייתא ב' applies to the משנה and to רבנן ברייתא א' instead of to אדמון
 - (2) Because the גמרא mentions later that the הלכה follows אדמון
- 7) מהרש"א of תירוץ to the הקדמה
- a) Refer back to ברייתא ב'
 - i) תשב עד שתלבין ראשה במה דברים אמורים
 - ii) Only for a גדולה but for a קטנה the דין isn't תשב and instead we're "כופין"
 - b) גמרא of המשך
 - i) ברייתא ב' to שאלה
 - (1) When the ברייתא says that for קטנה the דין isn't תשב and instead we're כופין
 - (a) Are we כופין the בעל by telling him כנוס או פטור
 - (b) Or are we כופין the אב to pay the נדוניה that he was פוסק
 - ii) תשובה
 - (1) For a reason not relevant here
 - (a) It's more מסתבר to be כופה the אב to be משלם where the אשה is a גדולה and her תנאה is binding
 - (b) It's more מסתבר to be כופה the בעל to be כונס or to be פוטר where the אשה is a קטנה whose תנאה isn't binding
 - (2) Now
 - (a) if
 - (i) ברייתא ב' had said the דין is תשב only בקטנה but for a גדולה there's no דין of תשב and instead we're כופין
 - (ii) We'd have said that כופין means we're כופין the אב to be משלם
 - (b) But since

- (i) *ברייתא ב'* instead says that it's for *קטנה* that we say *כופין* instead of *תשב*
- (ii) It must be that it's the *בעל* whom we are *כופה* by telling him *"כנוס או פטור"*

8) מהרש"א of תירוץ

a) if you were to say that *ברייתא ב'* refers to *אדמון* in the *משנה*

i) it would follow that the *גמרא* says that

- (1) if *ברייתא ב'* had said *"במה דברים אמורים בקטנה אבל בגדולה כופין"*
- (2) We'd have explained that *ברייתא ב'* teaches that

(a) *במה דברים אמורים* for *אדמון* in the *משנה* that if she had been *פוסק* she'd be *תשב*

(b) Only if she's a *קטנה*

(c) But

(i) if she had been a *גדולה* who was *פוסקת*

(ii) we'd be *כופה* the *אב* to be *משלם* in order that she not be *תשב*

ii) But *רש"י* realizes that this is impossible because

(1) it's more *מסתבר* to be *כופה* the *אב* to be *משלם* where *אב* was *פוסק* himself than where she was *פוסקת*

(2) and yet

(a) *פסק האב* in the *משנה* say that *תשב* where *האב*

(b) And we're not *כופה* the *אב* to be *משלם* in order that she not be *תשב*

b) קשיא

i) Why doesn't *רש"י* ask a similar *קשיא* now that *רש"י* has decided that *ברייתא ב'* refers to *א'*

ii) namely

(1) *ברייתא א'* says that even where the *אב* was *פוסק* we're not *כופה* the *אב* to be *משלם*

(2) So

(a) if *ברייתא ב'* had said for *גדולה* that *כופין*

(b) how could we say that *ברייתא ב'* would have taught that where she is *פוסקת* and is a *גדולה* we're *כופה* the *אב* to be *משלם*

c) תירוץ

i) It's *מסתבר* that

(1) Because of the binding *תנאה* of a *גדולה* we can be *כופה* the *אב* to be *משלם* for a *גדולה* in a case where she'd otherwise have the *דין* of *תשב*

(2) But there's no need to protect the גדולה by being כופה the אב to be משלם where she'd otherwise have the דין of פטור או כנוס

ii) Now

(1) Where ברייתא א' says that where the אב is פוסק the דין isn't תשב and is instead כנוס או פטור

(2) there's no need for גדולה to have a different דין than קטנה and for us to be משלם the אב to be כופה

iii) but

(1) where ברייתא א' says that where the אשה is פוסקת the דין is תשב

(2) we can accept that

(a) ברייתא ב' teaches that for an אשה who is a גדולה

(b) Instead of תשב we're כופה the אב to be משלם

תוספות ד"ה שני דברים

בד"ה שני דברים כו' ולא כיוצא בו כלומר בדינין אחרים הדומין כו' עכ"ל ולפירוש זה גרסי' לקמן בשמעתין יש מהן שאין הלכה כמותו ולא כיוצא בו דהכי בעי למימר מעיקרא בכל ז' דברים וק"ל:

- 1) משנה
a) רבן גמליאל said "רואה אני את דברי אדמון" and ז' דברים said אדמון
- 2) גמרא
a) ר' זירא
i) ז' דברים שאמר אדמון אין הלכה כיוצא בו
b) ר' זירא of what הוה אמינא
i) "ז' דברים שאמר אדמון אין הלכה כמותו ולא כיוצא בו"
- 3) הוה אמינא of רש"י שיטה
a) רבן גמליאל means "כיוצא בו"
b) ר' זירא means to say that
i) ז' דברים the הלכה doesn't agree with אדמון on any of
ii) רואה אני את דברי אדמון רבן גמליאל for which ג' דברים including the
- 4) רבינו חננאל הוה אמינא according to תוספות שיטה
a) דברים "כיוצא בו" means similar
b) ר' זירא says that
i) ז' דברים the הלכה doesn't agree with אדמון on any of
ii) ז' דברים or on other דברים that are similar to the
- 5) גמרא of המשך
a) קשיא
i) רבן גמליאל said דברים where אדמון follows הלכה ר' יצחק רואה אני את דברי אדמון
b) מסקנא of רש"י גירסא
i) ז' דברים שאמר אדמון
(1) יש מהן שהלכה כמותו וכיוצא בו
(2) ויש מהן שאין הלכה כמותו אלא כיוצא בו
c) מסקנא of רבינו חננאל according to תוספות גירסא
i) "ז' דברים שאמר אדמון"
(1) יש מהן שהלכה כמותו וכיוצא בו

ויש מהן שאין הלכה כמותו אלא ולא כיוצא בו (2)

- 6) מסקנא of רש"י שיטה
- a) Of the דברים ז' that אדמון said
- i) there are some [the three for which רבן גמליאל agrees with אדמון] for which the הלכה agrees with אדמון and with רבן גמליאל
- ii) and there are [four] others for which the הלכה doesn't agree with אדמון but does agree with רבן גמליאל who disagrees with אדמון [on these four]
- 7) רבינו הננאל according to מסקנא on the תוספות שיטה
- a) Of the דברים ז'
- i) The הלכה agrees with אדמון on some of these דברים ז' [those for which רבן גמליאל agreed with אדמון] and on similar דברים
- ii) the הלכה doesn't agree with אדמון on others of the דברים ז' [those where רבן גמליאל didn't say דברי אדמון] and with similar דברים
- 8) מהרש"א
- a) שאלה
- i) Is it possible for תוספות to have the same גרסא in the מסקנא as רש"י
- (a) יש מהן שהלכה כמותו וכיוצא בו
- (b) ויש מהן שאין הלכה כמותו אלא כיוצא בו
- ii) Meaning that
- (1) there are some of the דברים ז' where the הלכה doesn't follow אדמון
- (2) but where the הלכה follows similar דברים
- b) תשובה
- i) it's not מסתבר that this is so
- ii) Because it's enough to say that the מסקנא is different from the הוה אמינא only in that:
- (1) in the הוה אמינא we assumed that the הלכה doesn't agree with any of the ז' דברים and with things that are similar to any of the דברים ז'
- (2) While in the מסקנא the הלכה doesn't agree only with four of the דברים ז' and with things that are similar to the four

תוספות ד"ה לא שנא

בד"ה ל"ש אלא עד כו' שהרי היו יודעים שהיה נותן כו' לא היו מקיימין אלא בשם היתומים עכ"ל דמסתמא זה הנותן ונושא בתוך הבית הלך בפני הב"ד עם העדים לקיימן ודו"ק:

- 1) דף נב. at חזקת הבתים in גמרא
a) The case
 - i) a שטר says that an אה was acting for himself on his own נכסים
 - ii) but אהים claim that he was acting for all of them in נכסים that they were יורש
- b) the דין
 - i) if ב"ד is מקיים the שטר
 - ii) We assume that בית דין read the שטר and confirmed that the אה acted for himself
- 2) תוספות
 - a) This is because דיינים check on the correctness of a שטר if the name of only one of several אהים appears in the שטר
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why do we assume that בית דין was aware that the name of the אה appeared in the שטר
 - b) תירוץ
 - i) We assume that the אה came to ב"ד with the שטר עדי דין for בית דין to be מקיים the עדים חתימות of these

דף קט:

תוספות ד"ה עשאו סימן

[דף קט עמוד ב] בד"ה עשאה סימן כו' שהביא בפר"ח ולא סוף דבר שעשאה העורר כו' עכ"ל תחלת דברי הירושלמי דקאמר ולא סוף דבר שעשאה העורר כו' אינו כפרש"י אלא כמו שכתבו התוספות דהלשון משמע דאעורר קאי אבל סיום דברי הירושלמי אפילו עשאה אחר והעורר חתום בעד כו' הוא כפרש"י ונראה דנקט אחר וברא"ש גריס אחר לאחר לרבותא דבעשאה המוחזק סימן לאחר או אחר עשאה סימן למוחזק גופיה והעורר חתום בעד דאיבד זכותו דה"ל כהודה על כך למוחזק אלא אפילו עשאה אחר לאחר ואפשר שלא ידע המוחזק בכך אפ"ה איבד זכותו דה"ל כהודה לו למוחזק ודו"ק:

1) משנה

a) was גזולה from him שדה and תובע was ראובן and שדה א' in מוחזק שמעון

b) "עשאו סימן לאחר" and loses this claim if ראובן

2) "עשאו סימן לאחר" and תוספות disagree on the meaning of רש"י

3) רש"י

a) "אחר" means a person other than ראובן

b) Namely

i) was an עד on a שטר by which שמעון sold ב' שדה to an אחר (a person other than than ראובן)

ii) And שמעון in this שטר said that **his own** א' שדה was on the מיצר of ב' שדה

4) תוספות

a) "אחר" means a person other than שמעון

b) Namely

i) himself sold a ב' שדה to an אחר (a person other than שמעון) ראובן

ii) And the שטר said that **owned by שמעון** שדה א' was on the מיצר of ב' שדה

5) מהרש"א and תוספות as explained by ירושלמי

a) "ולא סוף דבר שעשאה סימן לאחר"

i) Which likely follows שיטת תוספות and means that

(1) "ולא סוף דבר שעשאה [ראובן] סימן לאחר [שאינו שמעון]"

b) "אלא אפילו עשאה אחר סימן והעורר חתום בעד"

i) Which likely follows שיטת רש"י and means that

(1) "אלא אפילו עשאה אחר [שמעון] סימן והעורר [ראובן] חתום בעד"

6) ירושלמי in רא"ש of גרסא

a) "אלא אפילו עשאה אחר לאחר"

- b) Which seems to mean that
 - i) יששכר sold his ב' שדה to א' when יהודה made א' שדה a סימן
 - ii) and ראובן signed as an עד
- 7) מהרש"א
 - a) שאלה
 - i) What's the רבותא of ירושלמי as understood by רא"ש
 - b) תשובה
 - i) I might have thought that
 - (1) the involvement of ראובן as an עד on a שטר counts as a הודאה to שמעון
 - (2) only in a שטר in which שמעון is one צד so that ראובן when he was חותם realized that שמעון would know about the חתימה
 - ii) That's why ירושלמי needs to teach that
 - (1) the involvement of ראובן as an עד counts as a הודאה
 - (2) even where עשאה אחר סימן לאחר and שמעון might never know that ראובן was an עד

תוספות ד"ה ורבנן סברי

בד"ה ורבנן סברי כו' והא דפריך א"ה ניזקין גמי נימא כו' עכ"ל כתבו כל זה כאן ליישב פרש"י הכא מה שדקדק לפרש אי שתקת ואוזיל גבך כו' ולא ניחא ליה בפשיטות להפסידו כל הדרך היינו לפי שיטתו שם דלהפסידו כל הדרך לא יוכל לומר כן דזה ישיב לו לכי תיהדר כפרש"י שם וק"ל:

- 1) First הקדמה
 - a) If a לוח has עדיה and בינונית and זיבורית
 - b) His לוח is בעל חוב from בינונית of the לוח
- 2) Second הקדמה
 - a) If the לוח sold all his נכסים to a לוקח at the same time
 - b) The לוקח of the בעל חוב continues in the בינונית that the לוקח now holds
- 3) Third הקדמה
 - a) Where a לוקח buys בינונית and זיבורית from the לוח and leaves only עדיה in the hands of the לוח
 - b) the בעל חוב can be גובה only from the עדיה that the לוח still owns
- 4) Fourth הקדמה
 - a) Where a לוקח buys עדיה and בינונית from the לוח and leaves only זיבורית in the hands of the לוח
 - b) the בעל חוב can be גובה only from the זיבורית that the לוח still owns
- 8) בבא קמא דף ח.
 - a) שאלה
 - i) Where a לוקח buys בינונית and זיבורית from the לוח and leaves only עדיה in the hands of the לוח and the לוקח later buys the עדיה from the לוח
 - ii) Can בעל חוב claim that his שיעבוד on the עדיה survives even now that לוקח has bought the עדיה
 - b) תשובה
 - i) No
 - ii) Because the לוקח tells the בעל חוב
 - (1) If you accept בינונית fine
 - (2) If not I'll return the זיבורית to the לוח and you'll have no choice but to take זיבורית
- 9) רש"י there
 - a) קשיא
 - i) Why doesn't the גמרא say that

- (1) the בעל חוב needs to take זיבורית
- (2) because if the לוקה returns the זיבורית to the לוח the בעל חוב will have no choice but to take זיבורית

b) תירוץ

- i) בעל חוב says "לכי תיהדר"
- ii) If you give me no choice but to take זיבורית I gain nothing by agreeing with you now to take זיבורית
- iii) And until you go through with your threat I'm תובע that you give me עדית

10) משנה here

a) The case

- i) שדה ראובן is surrounded by שדות that are owned by his neighbors
- ii) אבדה דרך שדהו and מדינת הים went to ראובן
- iii) He now asks that the neighbors give him a דרך

b) The דין

- i) Each neighbor can be מדחה ראובן and tell him to be גובה from the other neighbors

c) שאלה

- i) What if all the neighbors sold their שדות to a לוקה
- ii) so that it must be that שדות of the לוקה include the דרך that belonged to ראובן

d) רש"י according to רבנן as explained by תשובה

- i) לוקה can say to ראובן you're right that if I keep the שדות I need to give you a דרך
- ii) But
 - (1) I'm offering to sell you a דרך for a low price
 - (2) If you accept fine, if not I'll return the נכסים to their original owners and you'll get nothing because they'll each be מדחה you to the others

11) מהרש"א as explained by תוספות

a) שאלה

- i) Why doesn't the לוקה say I don't have to give you a דרך at all because I can return the נכסים to their original owners

b) תשובה

- i) For the same reason we've explained above:
- ii) If the לוקה offers no advantage to the תובע to settle now
- iii) The תובע can say לכי הדרת

- (1) Go ahead with your threat since there's no advantage to me for settling now
- (2) And until you go through with your threat I'm טובע that you give me a דרך for no charge at all

דף קי.

סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי – לשון מהרש"א

דף קי עמוד א] בפרש"י בד"ה ומ"ס בשל עולם הן שמין וכיון דבהדדי אתו למגבי יהבי ב"ד כו' עכ"ל לא הוה צריך לזה לרב ששת דסבר בשל עולם הן שמין דלעיל לרב נחמן הוצרך תלמודא להך דאמרינן דסוף סוף כי אתו למגבי בהדדי כו' משום הא דקאמר דקדים בעל הזיבורית ותבעיה כדי להרויח אבל לרב ששת כיון דבעל הבינונית רוצה לעמוד בשלו ולא קדים תבעיה א"כ בעל הזיבורית כי תבעיה מקודם בינונית אתא איהו ושקיל ליה מיניה כיון דבשל עולם הן שמין ודו"ק:

בד"ה בהא לימא אדמון כו' ונוח היה לו לזה שהלוהו כו' יהא חובו מעוכב בידו עד השלמת עשר כו' עכ"ל לרווחא דמלתא פירש כן הכא דהא בראשון לחמש ושני לעשר נמי הא פרכינן לקמן לאדמון אי דלא מטא זימנא מאי טעמא דאדמון כיון דבשעה שלוח ממנו עדיין לא הגיע זמן הראשון לשלם לא שייך למימר אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לזה ממני וק"ל. יש לדקדק בשמעתין הא דפריך ה"ד אי דמטא זמניה מאי טעמא דרבנן אי דלא מטא זמניה מאי טעמא דאדמון כו' לרב נחמן נמי תקשי הכי אמתניתין היאך מתוקמא השתא דלא אסיק אדעתיה דפליגי ביומא דמשלם זימניה אי עביד איניש דיזיף ודוחק הוא לפרש הא דקאמר ה"ד אי דמטא כו' הוא מלתא באנפיה נפשיה לפרושי מתניתין בין לרב נחמן בין לרב ששת דלא משמע כן מדקאמר אילימא ראשון לעשר כו' אלא ראשון לחמש כו' דהיינו דוקא לרב ששת אבל לרב נחמן בלאו רוחא (דמתניתין) [דהמתנה] זה גובה וזה גובה משום דזה גובה זיבורית וזה גובה בינונית ושוב ראיתי בדברי בעל המאור שהרגיש בזה וכתב שינויין אליבא דרב ששת אבל לרב נחמן אף על פי שהגיע זמן פרעון הראשון קודם להלוואת אחרון לא הפסיד המלוה הראשון לפי שיכול לומר לכך לויתי ממך שאגבה ממך בינונית ואגבה אותך זיבורית והרי זה זריז ונשכר עכ"ל ובספר מלחמות ה' דחה דבריו ע"ש באורך וכתב ליישב בע"א דלרב נחמן סיפא דמתניתין כרישא דאוקימנא באתרא דכותבין שטר והדר יהבינן כו' ואם תאמר לרב ששת נמי כו' עכ"ל ע"ש באורך גם עיין בזה דברי הר"ן וצ"ע:

גמ' ולוקמא דאית להו ליתמי זיבורית ואית ליה לדידיה עידית ובינונית כו' בר"ן לא גרס הכא עידית אלא בינונית לחוד דלרב ששת קיימינן הכא דלא בעי למימר דאית ליה נמי עידית וטעות הוא שנפל בספרים מהא דאוקמיה ליה הכי לעיל לרב נחמן וק"ל:

סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק א'

1) הקדמה

a) A חוב בעל חוב can't be גובה from עדית if the לזה also has בינונית or זיבורית

2) גמרא

a) איתמר

b) ראובן ושמעון שהוציאו שטר חוב זה על זה

i) רב ששת says

(1) גביות זה עומד בשלו וזה עומד בשלו (1) and there are no גביות

(2) Because

(a) after their גביות the דין בעלי דין would end up in the same position they had before the גביות

(b) והפוכי מטרתא למה לי

ii) רב נחמן says

(1) זה גובה וזה גובה (1)

(2) Because

(a) the גביות do change the positions of the דין בעלי דין as רש"י will explain

(b) So to allow the גביות isn't to be מטרתא

c) The מחלוקת between רב נחמן and רב ששת on whether there is הפוכי מטרתא is in turn based on this מחלוקת between them:

i) רב נחמן says that the בינונית that a חוב בעל חוב is גובה is "בשלו הן שמין"

ii) רב ששת says that the בינונית that a חוב בעל חוב is גובה is "בשל עולם הן שמין"

d) Namely

i) For רב נחמן who says בשלו הן שמין

(1) where a לזה has one category of שדה that is better than a second category of שדה

(2) Then

(a) the better category of שדה counts as עדית even if it's not כל אדם

(b) so

(i) based on the הקדמה

(ii) the בעל חוב can be גובה only from the second category of שדה even if the second category is זיבורית

ii) For רב ששת who says בשל עולם הן שמין

- (1) Whatever שדה is כל אדם של בינונית continues to count as בינונית even if that שדה is better than another שדה that לזה owns
- e) now
- i) רב נחמן and רב ששת in their מימרא deal with where ראובן has only זיבורית and שמעון has only בינונית
- ii) for רב נחמן who says בשלו הן שמין
- (1) We'll show that if ראובן is גובה first and שמעון is גובה later
- (2) then
- (a) ראובן improves his position and in the end holds בינונית
- (b) While שמעון in the end is in a worse position and holds זיבורית
- (3) so there is no הפוכי מטרותא
- iii) For רב ששת who says בשל עולם הן שמין
- (1) Each in the end holds the same שדה he had at first
- (2) So there is הפוכי מטרותא
- 3) Here's the explanation for רב נחמן
- a) if ראובן is גובה first he takes the בינונית of שמעון because that is the only נכסים that שמעון has
- b) At this point ראובן owns
- i) the בינונית that he was גובה from שמעון as well as the זיבורית that ראובן owned from the start
- c) Since בשלו הן שמין
- i) The בינונית that ראובן was גובה now counts as his עדית
- ii) So that שמעון based on the הקדמה can later be גובה only זיבורית
- d) It follows that there is no הפוכי מטרותא since
- i) ראובן at first owned זיבורית and now owns בינונית
- ii) שמעון at first owned בינונית and now owns זיבורית
- 4) רב נחמן in the גמרא on the explanation for וטריא
- a) קשיא
- i) It's possible that שמעון will be גובה first and then there is הפוכי מטרותא
- ii) Here's why
- (1) ראובן שדה that is the only זיבורית of שמעון is גובה at the start
- (2) Since בשלו הן שמין the בינונית of שמעון now count as עדית

- (3) It follows that ראובן can then be גובה only the same זיבורית that שמעון was first גובה from ראובן
- (4) So
- (a) ראובן and שמעון both end where they started with ראובן owning זיבורית and שמעון owning בינונית
- (b) And there is הפוכי מטרתא
- b) מהרש"א as explained by תירוצ'ן
- i) We assume that ראובן will be תובע first to be מרויח and improve his position as we've explained
- c) קשיא
- i) Even where ראובן is תובע first
- ii) The מימרא says "שניהם שהוציאו שטרותיהן בבית דין" so ראובן and שמעון come to ב"ד at the same time – בהדי הדדי קא אתי –
- iii) And as explained by תוספות at סוף ד"ה
- (1) When they come to בית דין at the same time
- (2) ראובן will rule that שמעון is גובה first to avoid הפסד to him
- (3) So once again there is הפוכי מטרתא
- d) תירוצ'ן
- i) the מימרא of רב נחמן and רב ששת deals with where שמעון has both עדית and בינונית and ראובן has only זיבורית
- ii) and
- (1) in this case for רב נחמן there is no הפוכי מטרתא regardless of who is גובה first
- (2) so it also doesn't matter that בהדי הדדי קא אתי
- iii) here's why
- (1) if שמעון who owns עדית and בינונית is גובה first
- (a) he can be גובה only זיבורית because ראובן has only זיבורית
- (b) While ראובן can then be גובה the בינונית of שמעון because שמעון has actual עדית so that the בינונית of שמעון remain בינונית even for רב נחמן who says בשלו הן שמין
- (2) If ראובן who owns זיבורית is גובה first
- (a) ראובן can be גובה the בינונית of שמעון that after this גבלי counts as עדית of ראובן
- (b) So שמעון can then be גובה only זיבורית of ראובן
- 5) רש"י of רב ששת ביאור
- a) If ראובן is גובה first there is הפוכי מטרתא for רב ששת

- i) Because בשל עולם הן שמין
 - (1) so the בינונית that ראובן is גובה continues to be בינונית in his hands even though he also has זיבורית
 - (2) And שמעון can then go and be גובה this בינונית back again
- b) רב ששת to קשיא
 - i) Each גביי' בעל חוב can make only one
 - ii) So that if שמעון is גובה first there is no הפוכי מטרתא
 - (1) Since שמעון would take the זיבורית of ראובן because ראובן has only זיבורית
 - (2) שמעון would then be גובה the בינונית of ראובן
 - (3) And שמעון couldn't be גובה again to take back his בינונית
- c) תירוץ
 - i) We've established that
 - (1) the מימרא deals with where אתי קא בהדי הדדי
 - (2) and where אתי קא בהדי הדדי the ב"ד decides who is to be גובה first in order to result in הפוכי מטרתא and to avoid הפסד to either one
 - ii) it follows that to avoid הפסד in this case the בית דין will see to it that ראובן is גובה first
- 6) מהרש"א
 - a) רב ששת doesn't need to rely on אתי קא בהדי הדדי to explain why ראובן is גובה first
 - b) since שמעון will himself take care not to be גובה first in order to avoid הפסד

סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק ב'

1) משנה

a) The case

- i) שטר "ראשון" was the מלוה to "שני" on one שטר
- ii) שטר was then מלוה to ראשון on a later שטר

b) The דין

i) אדמון

- (1) שטר on the first שני can't be גובה from שני
- (2) Because שני can say

(a) שטר on the first ראשון I'm חייב to

(b) then

- (i) שטר would have been תובע from me on the first ראשון
- (ii) שטר Instead of borrowing from me on the second

ii) רבנן

- (1) שני by טענה for this חושש we're not גובה from the other Each is

2) Note that

a) The case of the משנה is the same as the case of the מימרא of רב נחמן and רב ששת

b) Except that

i) first

- (1) While רב נחמן and רב ששת are מחולק on whether הפוכי מטרתא applies in the מימרא
- (2) רבנן and אדמון apparently assume there is no הפוכי מטרתא in their case

ii) Second

- (1) While רבנן and אדמון deal with whether שני has a good טענה when he says ראשון should have been תובע from me instead of borrowing from me
- (2) רב נחמן and רב ששת don't deal with this טענה at all

3) גמרא

a) קשיא

i) רב נחמן for

- (1) We can explain that הפוכי מטרתא doesn't apply in the משנה
- (2) Because
 - (a) the same as we've explained for רב נחמן in his מימרא

- (b) the משנה deals with where ראובן has only זיבורית and שמעון has both בינונית and עדית
- (c) and the משנה says that בשל הן שמין הן benefit גביות and there is no הפוכי מטרתא לי
 - ii) But for רב ששת who says that בשל עולם הן שמין why doesn't the משנה say that הפוכי מטרתא למה לי
- b) רב ששת for רב נחמן by תירוח
 - i) In the משנה one שטר חוב is for 10 years and the other שטר חוב is for five years
 - ii) So
 - (1) there is a רווחא דהמתנה for the person who is the ליה under the 10-year שטר
 - (2) and there is no הפוכי מטרתא
- c) רש"י as explained by קשיא
 - i) If the first שטר is the one that's for 10 years while the second שטר is the one that's for five years
 - ii) then
 - (1) Presumably לא מטא זימני' of the 10-year first שטר
 - (2) And this is a קשיא for אדמון
 - iii) because
 - (1) as explained by רש"י
 - (2) ראשון can answer the טענה of שני this way:
 - (a) ראשון didn't raise money from שני under the first שטר because
 - (b) שני preferred
 - (i) to lend to ראשון for five years under the second שטר
 - (ii) instead of paying לפני זמנו his 10-year חוב to ראשון under the first שטר
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why didn't רש"י use this more simple טענה for ראשון
 - (1) ראשון didn't raise money from the חוב to him under the first שטר because
 - (2) לפני זמנו ראשון couldn't be תובע that שני pay the first שטר now
- 5) גמרא of המשך
 - a) רב ששת for תירוח
 - i) In the משנה the first שטר is the one that's for five years and the second שטר is the one that's for 10 years

- ii) And that's why אדמון says that שני is right when he says ראשון should have been תובע under the first שטר instead of borrowing under the second שטר
- b) קשיא
 - i) If מטא זימני' of the first שטר that's for five years
 - (1) why don't רבנן agree with אדמון that ראובן should have raised money by being תובע that שני repay the first שטר
 - ii) If לא מטא זימני' of the first שטר
 - (1) We still haven't answered why אדמון doesn't agree with רבנן that ראשון can say that
 - (a) ראשון didn't raise money from the חוב to him under the first שטר
 - (b) Because ראשון couldn't לפני זמנו be תובע that שני pay the first שטר
- 6) מהרש"א
 - a) Note that
 - i) this טענה of ראשון that if לא מטא זימני' he couldn't be תובע under the first שטר because לא מטא זימני'
 - ii) is the טענה that מהרש"א proposed for רש"י to use in the אמינא when we thought that the first שטר was for 10 years
 - b) Note also that
 - i) the טענה of ראשון that רש"י proposed earlier for the אמינא when the first שטר was for 10 years
 - ii) namely that
 - (1) ראשון didn't raise money from the חוב to him under the first שטר
 - (2) Because שני preferred
 - (a) to lend to ראשון for five years under the second שטר
 - (b) instead of paying לפני זמנו his 10-year חוב under the first שטר
 - iii) doesn't apply now for the מסקנא where the first שטר is for only five years
- 7) גמרא of the המשך
 - a) "דאתא בהאי יומא" of תירוץ
 - i) The details of this תירוץ aren't relevant to this מהרש"א
- 8) ד"ה בהא לימא אדמון of מהרש"א
 - a) First הקדמה
 - i) We've established that
 - (1) To explain why for רב ששת there is no מטרותא

- (2) The גמרא was forced to say that the מחלוקת of אדמון and חכמים applied where there is a רווחא דהמתנה because one שטר was for five years while the other שטר was for 10 years
- b) Second הקדמה
- i) Although for רב נחמן
- (1) We've already explained that there is no הפוכי מטרתא in the משנה because the משנה deals with where ראובן has זיבורית and so on
- (2) so there's no need for him to say that there is רווחא דהמתנה for one of the שטרות because one שטר is for five years and the other is for 10 years
- ii) still
- (1) רב נחמן doesn't object when רב ששת is forced to say that one שטר is for five years while the other is for 10 years to explain why there is no הפוכי מטרתא
- c) קשיא
- i) So
- ii) before the גמרא answered that דאתא בההוא יומא
- iii) the גמרא should have asked to רב נחמן the same קשיא it asks for רב ששת
- (1) If מטא זימני' of the first שטר why do רבנן say that the first שטר is valid
- (2) If מטא זימני' לא of the first שטר why does אדמון say that the first שטר isn't valid
- d) Possible תירוץ
- i) The קשיא of the גמרא to רב ששת on רב נחמן 'וכו' מטא זימני' applies also to רב נחמן
- e) Possible תירוץ dismissed
- i) This is a דוחק
- ii) Because
- (1) from the מהלך of the סוגיא it's משמע that the גמרא intends the קשיא to apply only to רב ששת
- (2) Because it's only for רב ששת that it's necessary to say one שטר is for five year while the other שטר is for 10 years
- f) תירוץ of בעל המאור for רב נחמן
- i) in fact the משנה deals with where מטא זימני' of the first שטר
- ii) שאלה
- (1) Then how do רבנן explain why ראשון borrowed from שני on the second שטר instead of being תובע that שני be פורע the first שטר
- iii) תשובה
- (1) We've explained for רב נחמן that the משנה deals where ראובן had זיבורית and בינונית had שמעון

(2) Now

(a) זיבורית is ראובן who owns only ראשון

(b) בינונית is שמעון who owns עדית and שני

(3) ראשון explains to ב"ד that

(a) I didn't want שני to repay the first שטר because I wanted to be גובה the בינונית of שני that for רב נחמן would then become my עדית

(b) And

(i) I borrowed from שני on the second שטר because I planned not to pay my חוב on the second שטר

(ii) So that שני would be forced to be זיבורית גובה later because as noted the בינונית I was גובה from שני would count as עדית

iv) Note in the end that

(1) These הלואות were in effect מכירות

(2) And that ראשון intended in effect to buy the בינונית of שני now

(3) And he also intended in effect that שני pay him now the price of זיבורית that שני would take only later when מטא זימני' of the second שטר

(4) So ראשון was זריז ונשכר

סוגיא דזה וזה גובה והפוכי מטרתא למה לי חלק ג'

- 1) גמרא of המשך
 - a) Here is another תירוץ for רב ששת why in the משנה there is no הפוכי מטרתא
 - b) The משנה deals with where
 - i) one of the בעלי חוב is a group of יתומים
 - ii) the יתומים have only זיבורית
 - iii) and the other בעל חוב has עדית and בינונית
 - c) Now
 - i) If the יתמי are גובה first and take the בינונית of the other בעל חוב
 - (1) The other בעל חוב can't regain this בינונית because אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית
 - ii) If the other בעל חוב is גובה first and takes the זיבורית of the יתומים
 - (1) The יתומים can then be גובה the בינונית of the other בעל חוב as we'll explain
 - iii) So there is no הפוכי מטרתא
 - d) קשיא
 - i) For רב נחמן who says בשלו הן שמין
 - (1) If the other בעל חוב is גובה first and takes the זיבורית of the יתומים
 - (2) Why don't these בינונית become עדית of the other בעל חוב so that the יתומים aren't able to be גובה these נכסים from the other בעל חוב
 - e) מהרש"א as explained by תירוץ
 - i) This is why the גמרא says that the other בעל חוב also owns עדית
 - ii) So that the בינונית count as בינונית even though בשלו הן שמין
 - 2) ד"ה ולוקמא at מהרש"א
 - a) Note that
 - i) for רב ששת who says בשל עולם הן שמין
 - ii) the יתומים can be גובה the בינונית of the other בעל חוב even if the other בעל חוב has no עדית
 - b) Note also that
 - i) since this תירוץ of the גמרא is said only for רב ששת
 - ii) The mention in the גמרא that the other בעל חוב also has עדית is a טעות סופר

תוספות ד"ה ורבנן

תוס' בד"ה ורבנן חברך כו' אבל הכא גבי מכירת שדה אינו כ"כ הפסד דהרבה לוקחין כו' עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה הלא הכל עושה כדי למשכנו וכמו שפרש"י שכך מסר מודעא כו' וצ"ע היטב עכ"ל ונ"ל ליישב דבריהם דמ"ש ולפרש"י א"ש כו' לא רצו בזה לחדש תירוץ אחר דסגי להו בהאי תירוץא שכתבו לעיל דמה שעשאה סימן לא הוה כ"כ הודאה כמו שהוציא שטר כו' אבל באו לומר כאן דודאי כן הוא וא"ש לפרש"י דלעיל שעשאה המוחזק סימן למערער וירא המערער למסור מודעא שמא ימנע המוחזק למוכרה לו ויהיה לו הפסד שלא ימצא לקנותה ולא הוה כ"כ הודאה במה שלא מסר מודעא כמו בהוציא שטר כו' אבל לפירוש התוספות לעיל גבי מכירת קרקע שעשאה המערער סימן למוחזק גם אם היה המערער מסר מודעא לא היה לו כ"כ הפסד דהרבה לוקחין ימצא כו' ולא גרע הודאתו טפי מהכא שהוציא שטר מכר כו' ומלת הכא בטעות נפל בדברי התוספות וכצ"ל אבל גבי מכירת שדה כו' והיינו נמי לעיל כפי פירוש התוספות שם ותו לא מידי ודו"ק:

- 1) רש"י as explained by דף קט. at גמרא and משנה א'
 - a) If
 - i) מערער claims that 'א' שדה held by a מוחזק was גזולה from the מערער
 - ii) מערער sold 'ב' שדה to the מערער and in the שטר the מוחזק wrote that "my 'א' שדה" is a סימן of the מיצר of a 'ב' שדה"
 - iii) And מערער wasn't מוחה
 - b) then
 - i) both אדמון and רבנן agree that לא איבד מערער את זכותו
 - c) Because מערער can explain that
 - i) מוחה wouldn't have sold 'ב' שדה to me had I been מוחה
 - ii) Nor could I have been מוסר מודעא of my תביעה
 - iii) Because ח' and מוחזק would have heard and wouldn't have sold me 'ב' שדה
- 2) תוספות as explained by גמרא and משנה א'
 - a) If
 - i) מערער claims that 'א' שדה held by a מוחזק was גזולה from the מערער
 - ii) מערער made "א' שדה of the מוחזק" a סימן of the מצר of 'ב' שדה that מערער sold to מוחזק
 - iii) מוחה wasn't מערער
 - b) then לא אבד את זכותו
 - i) Because מערער can explain that
 - (1) Had I been מוחה he wouldn't have bought 'ב' שדה from me

- (2) Nor could I have been מוסר מודעא of my תביעה
- (3) Because חברך חברה אית לי' and מוזק would have heard and wouldn't have bought שדה ב'
- 3) משנה ב'
- a) If
- i) שמעון was מוציא a חוב שטר on ראובן
- ii) שמעון was מוציא a שטר מכירה by which ראובן sold a שדה to שמעון
- b) Then
- i) אדמון
- (1) ראובן can say to שמעון
- (a) if I were חייב to you on the שטר חוב
- (b) you'd have insisted that I pay the שטר חוב when you sold me the שדה
- (c) and by your not doing so you in effect were מודה that I'm not חייב to you
- ii) רבנן
- (1) ראובן was a פקה
- (2) He sold the שדה to שמעון to make it a משכון for the חוב of שמעון to ראובן on the שטר חוב
- 4) גמרא
- a) קשיא
- i) שפיר קאמר אדמון
- b) תירוץ
- i) אדמון says that ראובן should have been מוסר מודעא that he sold the שדה to שמעון only to serve as a משכון
- ii) רבנן disagree and say that
- (1) ראובן can explain that he couldn't be מוסר מודעא
- (2) Because חברך חברה אית לי'
- (a) and שמעון would hear and would no longer want to buy the שדה
- (b) which would mean that ראובן would have no משכון
- 5) סוגיא תוספות in our
- a) קשיא
- i) Why is it that in our סוגיא only רבנן accept that ראובן wasn't מוסר מודעא out of fear that שמעון would hear and wouldn't buy the שדה from ראובן

- ii) While in the משנה on זכותו את אבד both אדמון and רבנן accept that מערער wasn't מוסר מודעא out of fear that מוחזק would hear
 - (1) and wouldn't sell as explained by רש"י
 - (2) or wouldn't buy as explained by תוספות
- b) first תירוץ
 - i) For a reason not relevant here
 - (1) In the משנה on זכותו את איבד
 - (a) the הודאה of מערער is a weak הודאה
 - (b) and that's why both אדמון and רבנן agree that we don't say that מערער should have been מוסר מודעא
 - (2) While in our סוגיא
 - (a) the הודאה from the action of ראובן is strong
 - (b) and that's why אדמון says that ראובן out to have been מוסר מודעא
- c) First הקדמה to the second תירוץ of תוספות
 - i) It's more difficult to buy a שדה than it is to sell a שדה because הרבה קונים יש
 - ii) So
 - (1) it's a greater הפסד to a קונה when a מוכר refuses to sell
 - (2) than it is to a מוכר when a לוקח refuses to buy
- d) Second הקדמה
 - i) We've established that for the שיטה of רש"י the מערער wants to buy 'ב' שדה from מוחזק
 - ii) So if מוחזק refuses to sell to מערער this is a great הפסד to מערער
- e) Third הקדמה
 - i) We've also established that for the שיטה of תוספות that the מערער wants to sell 'ב' שדה to the מוחזק
 - ii) So if מוחזק refuses to buy from מערער this isn't a great הפסד to מערער
- f) Fourth הקדמה
 - i) We've also established that in our סוגיא
 - (1) ראובן wants שמעון to **buy** a שדה from ראובן
 - (2) So presumably if שמעון refuses to buy from ראובן there isn't a great הפסד to ראובן
- g) Second תירוץ
 - i) Part 1

- (1) Since for רש"י the הפסד to מערער is great if מוחזק doesn't sell the שדה to מערער
- (2) even אדמון agrees that we don't expect מערער to be מוסר מודעא and to take the risk that שמעון won't sell
- ii) "מה שאין כן הכא" in our סוגיא
- (1) where the הפסד isn't great if שמעון doesn't buy from ראובן
- (2) אדמון expects ראובן to have been מוסר מודעא and to take the risk that שמעון won't buy
- h) Note that
- i) the second תירוץ can't apply to the שיטה of תוספות on מערער
- ii) because for this שיטה
- (1) the same as in our סוגיא
- (2) the risk to מערער is that מוחזק won't buy and the הפסד to מערער isn't great
- 6) מהרש"ל
- a) תירוץ ב' to קשיא
- i) In our סוגיא
- (1) the הפסד to מלוה is great if שמעון doesn't buy
- (2) because then ראובן won't have a משכון and will be מפסיד his חוב
- 7) מהרש"א
- a) תירוץ part 1
- i) The גרסא of "מה שאין כן הכא" in תוספות - where הכא would mean our סוגיא - isn't correct
- ii) The correct גרסא is "מה שאין כן התם" where התם means the שיטה of תוספות earlier that מערער wants to sell
- b) תירוץ part 2
- i) רש"י relies on the first תירוץ we mentioned earlier that
- (1) For a reason not relevant here
- (a) the הודאה of the מערער is weak
- (b) and that's why both אדמון and רבנן agree that מערער can still claim that מוסר מודעא is גזולה even though he wasn't מוסר מודעא
- (2) While in our סוגיא
- (a) the הודאה of ראובן is strong
- (b) and that's why אדמון says the fact that ראובן wasn't מוסר מודעא is enough for us to decide that his שטר חוב isn't valid
- c) תירוץ part 3

- i) For רש"י the second תירוץ is מוסיף a second reason why the הודאה of the מערער is weak namely because his הפסד is great
- ii) מאי שאין כן "התם"
 - (1) While for תוספות there in the סוגיא of the מערער
 - (2) the second תירוץ doesn't apply at all since מערער has no great הפסד and תוספות relies entirely on the first תירוץ to explain why the הודאה of the מערער is a weak הודאה
- d) תירוץ part 4
 - i) in our סוגיא both for רש"י and for תוספות
 - (1) אדמון says the חוב שטר isn't valid because the הודאה by ראובן is strong based on the first תירוץ standing alone
 - (2) and it doesn't matter that
 - (a) if שמעון doesn't buy the שדה
 - (b) ראובן will suffer a great הפסד because he will have no משכון

דף קי:

תוספות ד"ה ואין הכל

[דף קי עמוד ב] בד"ה ואין הכל כו' ואם תאמר אמאי לא משני לאתויי עבד שברח לירושלים כו' עכ"ל ק"ק דלעיל לא מרבינן ליה אלא מקרא דלא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח מחו"ל לארץ ישראל אבל בברח מארץ ישראל לירושלים לא אשכחן דמרבינן ליה ויש ליישב וק"ל:

- 1) משנה
 - a) רישא
 - i) הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין
 - b) סיפא
 - i) הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין
- 2) גמרא
 - a) In the רישא
 - i) ארץ ישראל to אדון must follow his עבד עברי that an מרבה "הכל מעלין"
 - ii) ארץ to חוץ לארץ from בורח who was עבד עברי that an מרבה "ואין הכל מוציאין" ארץ ישראל can't be forced to leave ישראל
 - b) שאלה
 - i) "ואין הכל מוציאין מירושלים" from ריבוי סיפא In the
- 3) תוספות
 - a) קשיא
 - i) Why doesn't the גמרא answer that these words are מרבה
 - (1) similar to the רישא
 - (2) that an עבד עברי who was בורח from לירושלים to חוץ לירושלים can't be forced to leave ירושלים
- 4) מהרש"א
 - a) The ריבוי for עבד עברי in the רישא is based on "לא תסגיר עבד אל אדוניו" that deals with an עבד שברח מחוץ לארץ ישראל
 - b) There is no similar ריבוי for an לירושלים לירושלים עבד שברח מחוץ

תוספות ד"ה היא אומרת

בד"ה היא אומרת כו' ויש לומר דהכא אפילו מנוה הרע לנוה יפה עכ"ל ק"ק דמנוה הרע לנוה יפה בשאר ארצות נמי לא ידעינן ליה ממתניתין דומיא דלא מעיר לכרך כו' דאין מוציאין אפילו מנוה הרע לנוה היפה ועוד דע"כ ולא מנוה היפה לנוה הרע ומעיר לעיר ומכרך לכרך אפילו במדינה אחת הוא ודומיא דהכי איירי מנוה הרע לנוה היפה ולולי דבריהם היה נראה ליישב קושיתם בע"א ע"פ מה שכתבו התוספות לעיל בשם התוספתא דבשאר ארצות אם הוא בן יהודה ואירס בגליל כו' כופין אותה לצאת דע"מ כן נשאה וה"ה מהאי טעמא דכופין אותו לצאת אבל הכא גם אם הוא מחוץ לארץ ונשאת בארץ ישראל לא אמרינן שע"מ כן נשאה ובין היא ובין הוא יכולין לעכב מלצאת לחו"ל ודו"ק:

- 1) דף קי. at משנה 1)
 - a) part 1
 - i) ארץ ישראל in ארצות לנשואין and גליל and עבר הירדן and יהודה
 - b) Part 2
 - i) [מארץ לארץ] אין מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך
 - ii) אבל באותה ארץ [דמיקרי גם כן באותה "מדינה"]
 - (1) מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך
 - (2) אבל לא מעיר לכרך ולא מכרך לעיר
 - c) Part 3
 - i) מוציאין מנוה הרעה לנוה היפה אבל לא מנוה היפה לנוה הרעה
- 2) מהרש"א
 - a) שאלה
 - i) To what does the משנה refer when it says מוציאין מנוה הרעה לנוה היפה ולא מנוה היפה לנוה הרעה
 - b) תשובה
 - i) It's a פשיטות that
 - (1) "לא מנוה היפה לנוה הרעה" teaches that
 - (a) Although במדינה אחת the דין is that מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך
 - (b) Still this מנוה היפה doesn't apply מוציא מעיר לעיר ומכרך לכרך to be היתר לנוה הרעה
 - (2) Because it's obvious that
 - (a) the מנוה היפה doesn't need to say מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך for a הוצאה within one מדינה from עיר לכרך and עיר לכרך

- (b) since within one מדינה there's no היתר for any הוצאה at all from לעיר כרך and לעיר כרך and לעיר כרך
- (3) and it's also obvious that
- (a) the משנה doesn't need to say הוצאה מארץ ולא מנוה היפה לנוה הרעה for a הוצאה מארץ עיר לעיר or מכרך לכרך and from לעיר כרך and לעיר כרך
- (b) since מארץ לארץ there's no היתר for any הוצאה at all
- ii) And now that we've established that
- (1) "לא מנוה היפה לנוה הרעה" is said only אחת במדינה אחת
- (2) It's מסתבר that מוציאין מנוה הרעה לנוה היפה also applies only אחת במדינה אחת
- c) Note that
- i) the משנה on מארץ לארץ
- ii) isn't מחלק between the three ארצות in ארץ ישראל and שאר ארצות
- d) In short we've established that
- i) Both in ארץ ישראל and in שאר ארצות there is no הוצאה from ארץ לארץ
- (1) Even from לעיר ומכרך לכרך מכל שכן and עיר לעיר ומכרך לכרך
- (2) And even מנוה הרעה לנוה היפה
- 3) ברייתא
- a) היא אומרת לצאת [בארץ ישראל] כופין אותה שלא לצאת
- b) Apparently this refers to where "היא אומרת לצאת מן ארץ לארץ בארץ ישראל"
- 4) תוספות
- a) קשיא
- i) Why does the ברייתא limit this דין to ארץ ישראל
- ii) We've established that she can't be כופה him מארץ לארץ even בשאר ארצות
- b) תירוץ
- i) The ברייתא teaches that בשאר ארצות she can't be כופה him מארץ לארץ even where the הוצאה is from נוה הרעה לנוה היפה
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
- i) We've already established from the משנה that בשאר ארצות she can't be כופה him מנוה הרעה לנוה היפה even לצאת מארץ לארץ
- b) First הקדמה to the תירוץ of מהרש"א
- i) ד"ה שלש ארצות
- (1) תוספתא says in the name of the תוספות that
- (a) Even though בעל can't be מוציא אשתו from one ארץ to another

(b) Still

(i) if he is a בן יהודה and was מארס an אשה in גליל

(ii) he can be מוציא the אשה to יהודה because על מנת כן נשאה

c) second מהרש"א of תירוץ to the הקדמה

i) From the תוספתא it's משמע that אשה too can be כופה a בעל from יהודה to move from גליל to יהודה

ii) because על מנת כן נישאת לו

d) מהרש"א of תירוץ

i) The ברייתא teaches that where בעל is from לארץ חוץ she can't be מוציא him to חוץ לארץ with a טענה of על מנת כן נשאת לו

תוספות ד"ה ואימא נסכא

בד"ה ואימא נסכא מהכא משמע דנסכא עדיפא ממעוה ודינרין של כסף כו' עכ"ל לאו דוקא קאמרי מעוה ודינרין אלא משום דמשמע להו דמה שירצה ליה מגבהו כפי הודאתו אם מעוה אם דינרין וה"ה אם לא הודה לו אלא באיסרין לא מגבהו אלא איסרין ואהא קא מקשה ואימא נסכא וע"כ דנסכא עדיפא ליה מכל הנך מטבעות של כסף דאל"כ מאי קא מקשה אימא דקושטא הכי הוא דאם לא הודה לו אלא בנסכא שהיא הפחותה מגבהו ממנה אלא ודאי עדיפא ליה ואפ"ה פריך כו' (ותירצו) כיון שכתוב בו כסף סתם כו' כן הוא ביאור דבריהם דהכא אבל בתוס' ס"פ גט פשוט הבינו התוס' השמועה בע"א דמשמע ליה לתלמודא סתמא דקאמר מה שירצה מגבהו היינו פחות שבמטבע של כסף דהיינו איסרין ואהא מקשה ואימא נסכא וקשיא להו לבעלי התוס' התם וכי נסכא פחותה מב' פרוטות דהיינו איסר ואין להקשות לדברי התוספות דהכא דקשיא להו אי הוה נסכא פחותה ואימא ה"נ דנסכא קאמר מאי פריך בתר הכי ואימא פריטי ואימא ה"נ דפריטי קאמר דהיא הפחותה כבר הרגישו התוספות בזה בפרק הרי עלי עשרון שכתבו שם ואף על גב דקתני מה שירצה ליה מגבהו לא משמע ליה שיוכל להגבות פרוטות מדלא קתני מגבהו פרוטות כו' עכ"ל ע"ש ומהרש"ל הבין דברי התוס' דהכא ובפרק גט פשוט שכוונו לדעת אחד וכתב מה שכתב ע"ש ולא ידעתי להולמם כי הדברים ברורים כמ"ש בלי גמגום ודו"ק:

- 1) ברייתא
 - a) If a שטר מלוה ליה has to pay כסף סתם ליה
 - b) The ליה can be מגבהו כל מה שירצה meaning the ליה can pay him even with low value items
- 2) גמרא
 - a) ואימא נסכא
- 3) תירוץ
 - a) The שטר specifies that it's for מטבע
- 4) תוספות
 - a) Part 1
 - i) It's משמע from the סוגיא that "נסכא" has more value than "כסף של דינרין"
 - ii) Because
 - (1) If it has less value
 - (2) Why does the גמרא ask "ואימא נסכא" that suggests the גמרא understands from the ברייתא that ליה can't repay with נסכא
 - (3) When the ברייתא says מגבהו כל מה שירצה and allows the ליה to use items of the lowest possible value which means נסכא
 - b) Part 2

- i) קשיא
 - (1) But if מטבעת כסף in fact is worth more than a נסכא
 - (2) Why does the גמרא ask "ואימא נסכא"
 - ii) תירוץ
 - (1) at this stage the גמרא understands that the שטר says סתם כסף and doesn't mention מטבע
 - (2) so the גמרא assumes that with this לשון the שטר directs that לזה is to pay in כסף that's not a מטבע and is instead a נסכא
- 5) המשך of the גמרא
- a) תירוץ
 - i) The שטר in fact says that לזה is to pay in מטבעות כסף
 - ii) And that's why לזה can't pay with נסכא
 - b) קשיא
 - i) ואימא פריטי
 - c) תירוץ
 - i) פריטי דכספא לא עבדי אינשי
- 6) מהרש"א in בתרא as explained by תוספות
- a) נסכא is worth less than the smallest מטבעת כסף and that's why the גמרא asks ואימא נסכא
 - b) In fact תוספות there asks whether it's possible that נסכא can be worth even less than an איסר which is the smallest מטבע of כסף
 - c) תוספות there isn't concerned with its קשיא here that if נסכא is worth less than the smallest מטבעת כסף why did the גמרא from the start assume that לזה can't be מגבהו with a נסכא
- 7) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) Since תוספות here says that
 - (1) Before the גמרא realized that the שטר calls for מטבע
 - (2) if נסכא were worth less than any מטבעת כסף we'd assume that לזה can be מגבהו נסכא
 - ii) Why does the גמרא consider it impossible that לזה can be מגבהו פריטי
 - b) תירוץ
 - i) תוספות in fact asks this קשיא in עשרון פק הרי עלי עשרון
 - ii) And תוספות answers that to pay in פריטי would have been a רבותא that the ברייתא would certainly have mentioned

הדרן עלך שני דייני גזירות והדרן עלך מסכת כתובות